

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101005/I/2015/3374457355

**VÝVOJ NA TRHOCH PRÁCE
V KRAJINÁCH V4 S AKCENTOM NA
MLADÝCH ĽUDÍ**

Diplomová práca

Bratislava 2015

Bc. Katarína Ševelová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**VÝVOJ NA TRHOCH PRÁCE
V KRAJINÁCH V4 S AKCENTOM NA
MLADÝCH ĽUDÍ**

Diplomová práca

Študijný program: Sociálny rozvoj a sociálna politika

Študijný odbor: 3.3.1 Národné hospodárstvo

Školiace pracovisko: Katedra sociálneho rozvoja a práce

Vedúci záverečnej práce: prof. Ing. Eva Rievajová, PhD.

Bratislava 2015

Bc. Katarína Ševelová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru a zdroje.

Dátum: 30. 08. 2015

.....

ABSTRAKT

ŠEVELOVÁ, Katarína: *Vývoj na trhoch práce v krajinách V4 s akcentom na mladých ľuďoch*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra sociálneho rozvoja a práce. – prof. Ing. Eva Rievajová, PhD. - Bratislava NHF EU, 2015, 77 s.

Cieľom diplomovej práce je zhodnotiť vývoj na trhoch práce v krajinách Vyšehradskej štvorky, pričom sa dôraz kládol na mladých ľudí. Práca je rozdelená do 4 kapitol, obsahuje 6 grafov a 4 tabuľky. Prvá kapitola je venovaná súčasnému stavu poznania a charakteristike trhu práce v krajinách V4 a programom EÚ zameraným na mladých ľudí. V druhej kapitole je vymedzený cieľ práce a charakterizované metódy použité pri písaní práce. Ďalšia kapitola je zameraná na analýzu vývoja nezamestnanosti mládeže a implementáciu Záruky pre mladých ľudí. Posledná štvrtá kapitola obsahuje diskusiu.

Kľúčové slová: mladí ľudia, Záruka pre mladých ľudí, miera nezamestnanosti, implementácia, trh práce

ABSTRACT

ŠEVELOVÁ, Katarína: *Development on the labour markets of V4 countries with the emphasis on young people*. – University of Economics in Bratislava, Faculty of National Economy; Department of Social Development and Labour. – prof. Ing. Eva Rievajová, PhD. - Bratislava FNE EU, 2015, 77 p.

The aim of this thesis is to characterise the labor market developments in the Visegrad countries, with an emphasis on young people. The work is divided into four chapters, it contains 6 graphs and 4 tables. The first chapter is devoted to the current state of knowledge and labor market characteristics in the V4 countries and EU programmes aimed at young people. In the second chapter is described the subject of the thesis and methods that were used during writing. The next chapter focuses on the analysis of the development and implementation of the Youth guarantee. The last fourth chapter includes a discussion.

Key words: young people, Youth Guarantee, unemployment rate, implementation, labour market

OBSAH

Úvod	8
1 Súčasný stav poznania	10
1.1 Charakteristika trhu práce a politika trhu práce	10
1.2 Charakteristika krajín Vyšehradskej štvorky	13
1.3 Transformácia krajín V4	14
1.4 Ekonomická kríza a vývoj na trhoch práce v krajinách V4	16
1.5 Nezamestnanosť mladých ľudí v krajinách V4 v porovnaní s EÚ	20
1.6 Záruka pre mladých ľudí	23
1.7 Záruka pre mladých ľudí podľa Medzinárodnej organizácie práce	25
1.8 Program vzájomného učenia Európskej stratégie zamestnanosti	29
1.9 Iniciatíva zamestnanosti mládeže	31
1.10 Záruka pre mladých ľudí v podmienkach Poľska	32
1.11 Záruka pre mladých ľudí v podmienkach Maďarska	33
1.12 Záruka pre mladých ľudí v podmienkach Českej republiky	33
1.13 Záruka pre mladých ľudí v podmienkach Slovenskej republiky	34
1.14 Opatrenia na úrovni EÚ	35
1.15 Ďalšie projekty určené na zlepšenia situácie na trhu práce v SR	36
1.15.1 Národná sústava povolání	36
1.15.2 Projekt – Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií	39
2 Cieľ, metodika práce a metódy skúmania	41
3 Výsledky práce	42
3.1 Vyhodnotenie implementácie Záruky pre mladých ľudí v štátoch V4	42
3.1.1 POĽSKO	42
3.1.2 MAĎARSKO	47
3.1.3 ČESKÁ REPUBLIKA	53

3.1.4 SLOVENSKÁ REPUBLIKA	58
3.2 Porovnanie nezamestnanosti mladých ľudí medzi krajinami V4	63
4 Diskusia.....	66
Záver	68
Zoznam bibliografických odkazov	70

Úvod

Trh práce je ovplyvňovaný mnohými faktormi a čelí vysokým hodnotám nezamestnanosti. Nezamestnanosť je v dnešnej dobe jeden z najhlavnejších makroekonomických problémov, ktorý zahŕňa celú spoločnosť a ovplyvňuje život všetkých ľudí a tiež aj politiku zamestnanosti. Najviac ohrozenou skupinou na trhu práce sú mladí ľudia, ktorí z dôvodov ako je napr. predčasné ukončenie školskej dochádzky alebo nedostatočné kvalifikačné zručnosti si nevedia nájsť zamestnanie a uplatniť sa na trhu práce. Vysoké hodnoty nezamestnanosti vykazujú aj tí, ktorí nie sú zamestnaní, neštudujú a nevykonávajú ani žiadnu odbornú prípravu alebo prax – NEETs a treba im venovať špeciálnu pozornosť.

Európska komisia rozhodla vytvoriť program určený členským štátom na pomoc pri riešení nezamestnanosti mladých ľudí vo veku do 25 rokov. Cieľom tohto programu s názvom Záruka pre mladých ľudí je poskytnúť adekvátne pracovné miesto, dodatočné vzdelávanie alebo odbornú prípravu ľuďom do 25 rokov a to do 4 mesiacov od straty zamestnania alebo skončenia štúdia.

V prvej kapitole tejto diplomovej práce sme sa venovali teoretickému vymedzeniu trhu práce a politiky trhu práce. Charakterizovali sme krajiny V4, ich transformáciu a vývoj na trhoch práce. Opísali sme niektoré projekty EÚ, ktoré sú zamerané na zlepšenie situácie mladých ľudí v oblasti nezamestnanosti v členských krajinách. Jedným z takýchto projektov je aj Záruka pre mladých ľudí, ktorej sme venovali osobitnú pozornosť a opísali sme ju v každej z krajín V4.

Cieľ, metodiku práce a metódy skúmania využité pri písaní predloženej práce sme opísali v druhej kapitole.

Nasledujúca kapitola je venovaná výsledkom práce. Rozobrali sme tam implementačný plán Záruky pre mladých ľudí v jednotlivých krajinách, jej financovanie a výsledky. Na základe údajov z Európskeho štatistického úradu sme pre každú krajinu zostavili tabuľku a následne graf, ktoré reprezentujú vývoj miery nezamestnanosti ľudí vo veku do 25 rokov v štvrtročných intervaloch od roku 2012 až po súčasnosť. Dané údaje sme analyzovali a

nakoniec sme zostavili spoločný graf, aby sme mohli porovnať vývoj nezamestnanosti v krajinách V4.

Posledné dve kapitoly sú venované diskusii a záveru, kde sme zhrnuli diplomovú prácu a zhodnotili výsledky.

1 Súčasný stav poznania

1.1 Charakteristika trhu práce a politika trhu práce

Trh práce je priestor, v ktorom vystupujú dva subjekty a to zamestnávateľia, ktorí predstavujú dopyt po práci a zamestnanci, ktorí prácu ponúkajú. Medzi týmito dvoma subjektami dochádza na trhu práce k interakcii, na ktorú vplývajú faktory ako charakter trhu, napr. či sa jedná o dokonalý alebo nedokonalý konkurenčný trh. Aby bol trh dokonale konkurenčný, musia byť splnené tieto predpoklady:

- veľký počet subjektov, ktoré nemôžu ovplyvniť cenu, poprípade množstvo ponuky a dopytu po práci
- homogenosť na pracovnom trhu, čiže dokonalá substitúcia pracovníkov ako zamestnávateľov
- dokonalá informovanosť všetkých zúčastnených na trhu práce.

Ak sú tieto podmienky splnené, dochádza k rozdeleniu pracovníkov do firiem za určité finančné ohodnotenie. Ak niektorý z týchto predpokladov nie je splnený, môžeme hovoriť o nedokonale konkurencii. Ak je trh nehomogénny, dochádza k jeho rozdeleniu na základe geografického, profesijného či na základe závislosti od vzťahu zamestnanca k zamestnávateľovi.

Aby bol trh práce v rovnováhe, musí existovať rovnováha medzi dopytom a ponukou po práci. Ak táto rovnováha vyrovnávania trhových mechanizmov na trhu nefunguje, môže to byť spôsobené jednou z týchto príčin:

- *Predmet výmeny na trhu je práca* – uplatňovanie rôznych preferencií a to nie iba cenu práce ale aj rad ďalších skutočností ako rizikovosť práce, prestíž povalania, predpoklady na investičnú prácu atď.
- *Prispôbovanie ponuky a dopytu podľa ceny práce je do istej miery deformované* i tým, že spoločnosti si chcú udržať istý počet kmeňových pracovníkov najmä tým, že investujú do ich kvalifikácie a rovnako aj zamestnanci majú záujem zotrvať vo firme.

- *Pracovný trh je v určitej miere rozčlenený* – existuje niekoľko trhov práce, ktoré sa rozdeľujú na základe ekonomickej rozdielnosti medzi ľuďmi, ich dispozíciami a predpokladmi, pracovnými miestami a ich kvalifikačnou náročnosťou.
- *Ekonomická sila odborov na pracovnom trhu* – odborové zväzy majú ekonomickú silu v tom, že sú organizované a dokážu odmietnuť pracovať. Odbory majú možnosť kolektívneho vyjednávania, čo je rokovanie medzi odbormi a vedením spoločnosti o mzdách a zamestnaneckých výhodách, o prijímaní a prepúšťaní, o bezpečnosti pri práci a o iných pracovných podmienkach, čím sa prekonávajú nevýhody individuálneho vyjednávania.
- *Na trh práce má vplyv aj štát* – jedná sa hlavne o pracovné zákonodarstvo ako dĺžka pracovného času, stanovenie minimálnej mzdy, podmienky penzionovania, dĺžka školskej dochádzky a ďalšie.
- *Trh práce je senzitívny* na sociálne, politické, kultúrne a iné vplyvy a zmeny, ku ktorým dochádza. Tieto zmeny vnímajú jednotlivci s rozličnou intenzitou, ktorí sú nositeľmi pracovnej sily.
- *Na rozdiel od trhu pôdy je pracovný trh mobilný a má schopnosť prispôbiť sa zmenám na iných trhoch.*¹

Ako už je spomínané vyššie, trh práce je ako akýkoľvek iný trh a je založený na vzťahu dvoch subjektov, tých, ktorí prácu ponúkajú a tých, ktorí tvoria dopyt po práci. Základným princípom správania sa na trhu je slobodné rozhodovanie ponúkajúceho, že svoj tovar (prácu) na trhu ponúkne a slobodné rozhodovanie kupujúceho o tom, či tovar (prácu) kúpi. Takto jednoducho ide kúpiť hocikakú komoditu, nie však prácu. Práca totižto nie je bežným tovarom, pretože nie je len ekonomickou činnosťou ale predovšetkým sociálnou. „Práca ako komodita je natoľko odlišná od artičok a nájomných bytov, že vyžaduje aj odlišný typ analýzy,“² takto sarkasticky uviedol Robert Sollow na adresu ekonómov, ktorí túto premisu nechápu. Z tohto pohľadu je tiež obchodovateľnosť práce, čiže súhrn podmienok, za ktorých je na trhu ponúkaná a kupovaná, rozhodne viac ako iné tovary ovplyvňovaná obecn

¹ RIEVAJOVÁ, E. a kol. 2009. *Trh práce a politika zamestnanosti*. Monografia. Bratislava : EKONÓM, 2009. 265 s. ISBN 978-80-225-2878-8

² KUCHAR, P. 2007. *Trh práce . Sociologická analýza*. Karolinum, 2007. s 11. ISBN 978-80-246-1383-3

platnými regulatívmi, ktoré sa postupne spontánne vytvárali v priebehu spoločenského vývoja. Vymedzujú pravidlá pre obidva subjekty a súčasne na obidvoch stranách viac alebo menej výrazne obmedzujú možnosti voľnej súťaže.

Trh práce sa dá spolu s Parsonovým vymedzením³ označiť za spoločenský subsystém, ktorý je špecializovaný na základe funkcií, ktoré zaisťuje. Môže byť analyzovaný z rôznych pohľadov ako taký, pričom hľadiská priznania primátu funkčne významným zložkám sú rôzne. Tieto rozdiely sú veľakrát spôsobené prelínaním prvkov inej úrovne subsystému tej istej úrovne. V tomto duchu trh práce integruje v sebe prvky ekonomického, právneho, sociálneho a kultúrneho systému spoločnosti. Každý z nich má vlastnú dynamiku a hrá v spoločenskom vývoji odlišnú úlohu. Z dlhodobého pohľadu je treba dať Parsonovi za pravdu v jeho poňatí dominantnej role kultúrneho systému ako nositeľa vzorcov jednania a hodnôt (v axiologickom zmysle), ktoré tvoria základné elementy fungovania sociálneho systému.

Autori vnímajú trh práce rôzne od jeho štandardného neoklasického chápania. Neplatí v ňom úplná rovnosť podmienok a šancí (rovnako ako na úrovni jednotlivca, tak aj u sociálnych, profesijných, demografických, etnických a iných skupín), ale naopak, presadzujú sa tu partikulárne záujmy jednotlivých aktérov.⁴

Politiku trhu práce môžeme charakterizovať ako systém podpory a pomoci ľuďom pri procese začleňovania sa na trh práce. Je to súhrn foriem, činností, opatrení a nástrojov, ktoré je treba uplatniť v službách zamestnanosti pri práci s ľuďmi, ktorí sú evidovaní ako nezamestnaní. Zákony, ktoré upravujú služby zamestnanosti sledujú aj to, aby jednotlivci, ktorí sú evidovaní na úrade práce, realizovali ciele politiky trhu práce aj vlastným úsilím.

Trh práce výrazne ovplyvňujú pracovnoprávne a sociálnoprávne predpisy (napr. úprava pracovnej doby stanovená minimálnou mzdou, podmienky pre poberanie dôchodkov ale aj dĺžka školskej dochádzky).⁵

³ KUCHAR, P. 2007. *Trh práce . Sociologická analýza*. Karolinum, 2007. s 11. ISBN 978-80-246-1383-3

⁴ KUCHAR, P. 2007. *Trh práce . Sociologická analýza*. Karolinum, 2007. s 11. ISBN 978-80-246-1383-3

⁵ LAŠTÚVKOVÁ, E. 2004. Aktívna politika trhu práce. In *Personálny a mzdový poradca podnikateľa*. [online]. 2004, roč . 2004, č . 15 [cit. 2015. 13. 06.] Dostupné na internete <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/EDL/ShowArticle.ascx&ArticleId=7299>>

Hlavné aktivity politiky trhu práce:

- rozvoj infraštruktúry pracovného trhu prostredníctvom siete špecializovaných inštitúcií, ako sú úrady či sprostredkovateľne práce, ktoré zabezpečujú sprostredkovateľské, informačné a poradenské služby, vďaka ktorým sa vytvára dokonalejšia informovanosť o voľných pracovných miestach a o uchádzačoch o prácu
- podpora tvorby nových pracovných miest a činností, poskytovanie finančných prostriedkov pre začínajúcich podnikateľov, podpora verejno-prospešných prác a uľahčovanie zamestnávania mladých ľudí a handicapovaných občanov
- podpora rastu adaptability pracovnej sily, zvýšenie štrukturálnej nezamestnanosti vyžaduje adaptabilitu a mobilitu veľmi kategoricky. V školskom systéme politika zamestnanosti prispieva organizovaním a podporou rôznych rekvalifikačných programov
- zabezpečovanie životných podmienok pre tých, ktorí sú dočasne nezamestnaní a to poskytovaním dávok a podpôr v nezamestnanosti

Prvé tri aktivity sú označované ako aktívna politika zamestnanosti, pretože podporujú aktívne správanie sa pracovníka na pracovnom trhu. Ostatné skupiny sú označované ako pasívna politika zamestnanosti a súvisia so zabezpečovaním nezamestnaných. Ich význam je kompenzácia straty príjmu nezamestnaným na určitú dobu a umožnenie im nájsť pracovného miesta, ktoré bude v súlade s ekonomickými potrebami a ambíciami ekonomiky.⁶

1.2 Charakteristika krajín Vyšehradskej štvorky

Vyšehradska skupina je výsledok úsilia stredoeurópskych krajín o spoluprácu vo viacerých úsekoch spoločného záujmu v rámci celoeurópskej integrácie. Slovenská republika, Česká republika, Poľsko a Maďarsko boli vždy súčasťou tej istej kultúry založenej na rovnakých kultúrnych a intelektuálnych hodnotách a spoločných koreňoch náboženských

⁶ RIEVAJOVÁ, E. A kol. 2006. *Teória a politika zamestnanosti*. 1. vyd. Bratislava : EKONÓM, 2006. 288 s. ISBN 80-225-2263-5

tradícií, ktoré by si chceli aj naďalej uchovať a aj posilňovať. Všetky tieto krajiny sa usilovali o členstvo v Európskej únii a tento cieľ aj dosiahli 1. mája 2004, kedy sa všetky stali členskými štátmi.

Cieľom tohto zoskupenia krajín je povzbudzovať najvyhovujúcejšiu spoluprácu so všetkými krajinami, najmä však so svojimi susednými štátmi. Všetky aktivity Vyšehradskej štvorky sú zamerané na posilňovanie stability v stredoeurópskom regióne.⁷

„Vyšehradská skupina (tiež známa ako Vyšehradská štvorka alebo jednoducho V4), vznikla 15. februára 1991, tvorí ju Česká republika (ČR), Maďarsko (HU), Poľsko (PL) a Slovenská republika (SK). Mladí ľudia tvoria asi 1/5 populácie v krajinách V4, ale starnutie populácie spôsobí zníženie počtu mladých ľudí v budúcnosti. Účasť na vzdelávaní je veľmi vysoká, u väčšiny mladých ľudí, ktorí sú vo formálnom vzdelávaní až do veku 18 rokov a s rastúcim počtom tých, ktorí sú v terciárnom vzdelávaní. Riziko chudoby mladých ľudí sa líši medzi krajinami V4 (v rozmedzí od cca 20% do takmer 40%), ale vo všetkých týchto krajinách hospodárska kríza spôsobuje rozšírenie chudoby alebo stagnáciu v zlepšovaní ekonomickej situácie u mladých ľudí. Cílená podpora je zameraná na vybrané skupiny mládeže. V rámci etnických komunit, väčšina aktivít smeruje k rómskej mládeži.“⁸

Čo sa týka demografickej štruktúry v krajinách vyšehradskej skupiny je približne na rovnakej úrovni. Odzrkadľuje to výskyt povojnového boomu a dopad tohto boomu v 70-tych a 80-tych rokoch. Počet mladého obyvateľstva, kde sa zarátavajú mladí ľudia vo veku od 15 do 30 rokov, je v týchto krajinách celkom veľký a mladí ľudia predstavujú takmer 22% populácie v Poľsku a na Slovensku a približne 19% z celkovej populácie v Českej republike a Maďarsku.⁹

1.3 Transformácia krajín V4

Krajiny Vyšehradskej štvorky prešli veľmi dôležitým obdobím transformácie, počas ktorého sa zreformoval sociálny systém centrálne plánovanej ekonomiky. Predstavenie

⁷ O Vyšehradskej skupine. [online] Dostupné na internete: < <http://www.visegradgroup.eu/v4-110412-2> >

⁸ Mládež v krajinách V4. Porovnávací recenzia o situácii mladých ľudí v krajinách V4. [online]. [cit. 2015. 06. 07]. Dostupné na internete: <http://www.minedu.sk/data/files/3646_mladez-v4--sj-2.pdf>

⁹ Mládež v krajinách V4. Porovnávací recenzia o situácii mladých ľudí v krajinách V4. [online]. [cit. 2015. 06. 07]. Dostupné na internete: <http://www.minedu.sk/data/files/3646_mladez-v4--sj-2.pdf>

ekonomických reforiem bolo sprevádzané kvalitatívnymi a kvantitatívnymi zmenami v produkčných faktoroch, ktoré viedli k seba adaptácii vznikajúceho trhového prostredia. Nová koncepcia sa stala dôležitým konkurencieschopným článkom národných ekonomík smerom k integrácii do globálnej trhovej ekonomiky a do európskych štruktúr. Proces konvergenzie národných ekonomík na trhové ekonomiky v západnej Európe začal pádom železnej opony v roku 1989.

Ekonomický systém každej krajiny poukazuje na znaky štrukturálnej nerovnováhy na regionálnom leveli. Nerovnováha, ako dôsledok znovuusporiadania a nového rozmiestnenia výrobných faktorov v danej oblasti, viedla k regionálnej polarizácii a diferenciácii. Začiatok rozvoja týchto problematických regiónov je extrémne časovo náročný a drahý proces, ale ekonomické straty ako výsledok znamenajú väčšie straty pre krajiny a tiež spomalenie konvergenčných procesov. Vlastná fiškálna zodpovednosť je jedna z najdôležitejších povinností, ktoré patria do zodpovedností vlády každej krajiny V4. Nízky deficit verejných financií a potom výsledný verejný dlh je predpoklad pre udržanie makroekonomickej rovnováhy a vytváranie vhodných predpokladov pre ekonomický rast a rozvoj.

Miera zamestnanosti a miera nezamestnanosti je špecifická koncepcia problémov v krajinách vyšehradskej skupiny. Prvýkrát miera nezamestnanosti viditeľne vzrástla počas obdobia transformácie a stala sa sprevádzajúcim javom každého národného hospodárstva štátov vyšehradskej skupiny. Počas obdobia transformácie krajín V4, najvyššiu mieru nezamestnanosti dosahovalo Poľsko a Slovenská republika.

Obdobie ekonomickej transformácie v týchto krajinách predstavilo len prírastok v trhovom hospodárstve a transformácie štruktúrnych jednotiek – ponuky a dopytu. Keby chcel výrobný sektor v národných ekonomikách udržať zdravú súťaživosť v domácom ale aj v medzinárodnom kontexte, bola by potrebná premena každej ekonomiky osobne a bolo by treba prijať a akceptovať potreby globálneho hospodárstva.

Počas obdobia transformácie sa vyskytli kvalitatívne ale aj kvantitatívne zmeny v objeme najdôležitejšieho výrobného faktora – ľudská práca. V súhrne, s rastom priemerného pracovného kapitálu spolu s kvalitatívnymi zmenami vzrástla aj celková produktivita práce.

Zvýšenie produktivity práce ovplynilo celkový objem HDP v národných ekonomikách s pozitívnym vplyvom na medzinárodný obchod, platy a ostatné investície.¹⁰

1.4 Ekonomická kríza a vývoj na trhoch práce v krajinách V4

Celosvetová ekonomická kríza ovplyvnila rovnako ako iné regióny Európy aj krajiny vyšehradskej skupiny. Región bol pred krízou do značnej miery vnímaný ako „monolitický“ s mnohými podobnými atribútami a v dôsledku hospodárskej krízy sa rozdiely medzi členskými štátmi ešte zväčšili. Dopady krízy sa následne prejavili aj na trhoch práce vo všetkých krajinách Vyšehradskej štvorky a to hlavne vďaka tomu, že ide prevažne o veľmi otvorené ekonomiky, do určitej miery závislé na exportných miestach v členských krajinách EÚ-15, ktoré boli zasiahnuté krízou na konci roku 2008.¹¹

Mieru nezamestnanosti vyjadrujeme ako mieru neschopnosti ekonomiky využívať všetky svoje zdroje práceschopného obyvateľstva, ktoré sú k dispozícii. Miera nezamestnanosti patrí k jednému z najdôležitejších ukazovateľov výkonnosti národnej ekonomiky. Veľkosť nezamestnanosti sa v obvyklej hospodárskej praxi meria obyčajne dvoma spôsobmi a to počtom osôb, ktoré sú nezamestnané a percentuálnou mierou nezamestnanosti.¹²

Charakter vývinu miery nezamestnanosti v Slovenskej republike a v Poľsku bol v priebehu daného sledovaného obdobia približne rovnaký. Na základe údajov, ktoré sú k dispozícii je možné konštatovať, že tieto dva štáty mali v rokoch 2001 – 2006 podstatne kritickejšie hodnoty ukazovateľov ako v Maďarsku či Českej republike, čo môžeme vidieť na obrázku č. 1.

Slovensko je krajina, ktorá má dlhotrvajúci problém s nezamestnanosťou a pravidelne sa umiestňuje medzi krajinami s najhoršími výsledkami v rámci tohto makroekonomického

¹⁰ MARIŠ, M. *Vzájomné porovnania krajín V4 v kontexte makroekonomického vývoja rokov 1989 – 2004*. [online]. Katedra regionalistiky a rozvoja vidieka, Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja SPU Nitra. [cit. 2015. 20. 05]. Dostupné na internete <<http://www.slpk.sk/eldo/2012/zborniky/006-12/maris.pdf>>

¹¹ POTUŽÁKOVÁ, Z. 2012. *Trhy práce ve státech Visegrádské čtyřky a ekonomická krize*. [online]. 2012. [cit. 2015. 21. 05.]. Dostupné na internete: <<http://www.vse.cz/aop/355>>

¹² *Miera nezamestnanosti*. [cit. 2015. 02. 06.]. Dostupné na internete: <<http://www.finance.sk/hospodarstvo/informacie/trh-prace-nezamestnanost/miera-nezamestnanosti/>>

ukazovateľa. Až do roku 2002 bolo Slovensko krajinou s najvyššou nezamestnanosťou spomedzi krajín vyšehradskej skupiny a v roku 2001 dosiahla hodnota ukazovateľa až 19,3%. Od tohto roku miera nezamestnanosti na Slovensku vykazovala klesajúci charakter na úroveň 9,5% až po rok 2008, do vzniku finančnej a hospodárskej krízy, ktorá zasiahla aj túto oblasť a recesia viedla k tomu, že počas dvoch nasledujúcich rokov miera nezamestnanosti vzrástla až na hodnotu 14,4%.¹³ „Dlhodobým vyhlídkam rastu krajiny od začiatku krízy škodia nevýrazné výsledky v oblasti investícií. Slabé výsledky v oblasti investícií sa takisto premietajú do pomerne nízkej kvality infraštruktúry, čo brzdí rast stredoslovenského a východoslovenského regiónu.“¹⁴ V 2014 roku celková miera nezamestnanosti na Slovensku dosiahla 13,2%¹⁵ a v máji 2015 to bolo 11,9%.¹⁶

Veľmi podobný vývoj miery nezamestnanosti je monitorovaný v Poľsku. Najvyššiu mieru nezamestnanosti krajina dosahovala v roku 2002 (obr. č. 1), kedy hodnota dosiahla 20%. Od vtedy nezamestnanosť postupne klesala, i keď v roku 2006 dosahovala najvyššiu hodnotu spomedzi krajín Vyšehradskej štvorky. Pokles nezamestnanosti bol pozitívne ovplyvnený aj prílevom priamych zahraničných investícií, ktoré spôsobili tvorbu nových pracovných miest pre obyvateľov. V dôsledku pôsobenia nepriaznivých dopadov finančnej a hospodárskej krízy v Poľsku, miera nezamestnanosti v krajine opäť vzrástla a dosiahla hodnotu 9,7%¹⁷ (2010), čo predstavuje najmenší nárast miery nezamestnanosti v rámci

¹³ SPIŠÁKOVÁ, E. PÉTROVÁ, R. 2011. *Vplyv hospodárskej krízy na vybrané makroekonomické ukazovatele v krajinách V4*. [online]. Košice : Technická univerzita v Košiciach. 2011. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://www.sjf.tuke.sk/transferinovacii/pages/archiv/transfer/21-2011/pdf/240-248.pdf>>

¹⁴ EURÓPSKA KOMISIA. 2015. *Pracovný dokument útvarov Komisie*. [online]. Brusel : Európska komisia, 18. 03. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/cr2015_slovakia_sk.pdf>

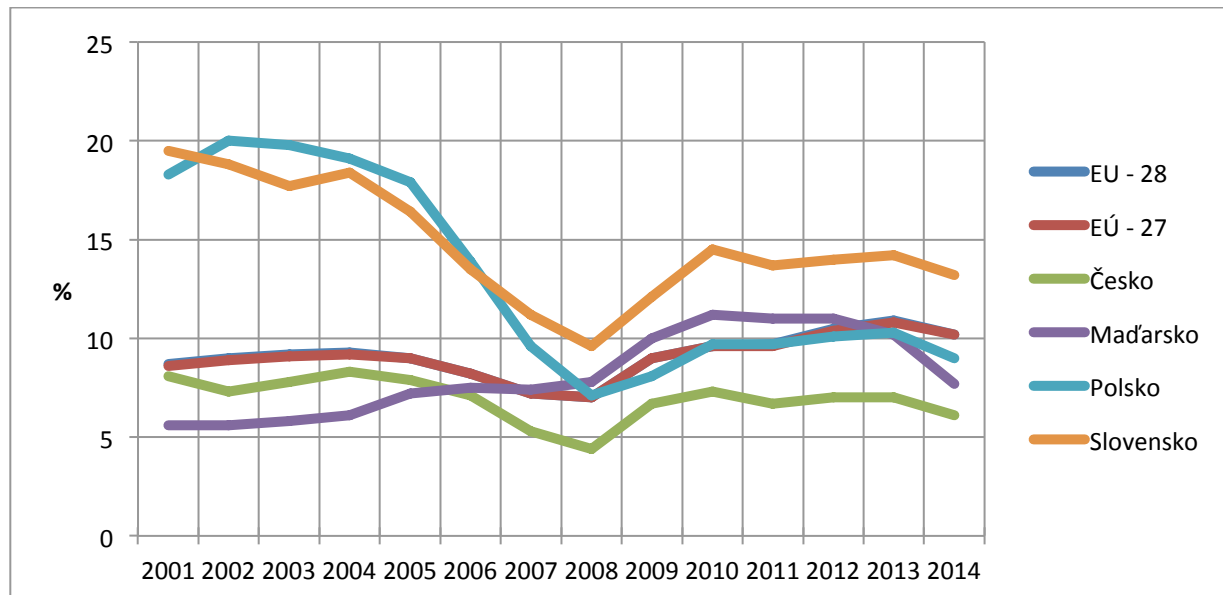
¹⁵ EUROSTAT. 2015. *Total unemployment rate*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>>

¹⁶ EUROSTAT. 2015. *Unemployment rate by sex and age groups - monthly average, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>>

¹⁷ EUROSTAT. 2015. *Unemployment rate by sex and age groups - monthly average, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>>

vyšehradskej skupiny.¹⁸ V roku 2014 celková miera nezamestnanosti v Poľsku dosiahla 9,0%¹⁹ a v máji 2015 7,8%.²⁰

Obr. 1: Vývoj miery nezamestnanosti v krajinách V4, EÚ – 27 a EÚ - 28

Zdroj: Vlastné spracovania na základe údajov z Eurostatu

Od roku 2006 zaznamenávala Česká republika priemerné najnižšie jednociferné hodnoty miery nezamestnanosti, pokým v Poľsku a Slovenskej republike to sú takmer dvojnásobné hodnoty. Miera nezamestnanosti v Česku sa nachádzala aj pod priemerom miery nezamestnanosti v Európskej únii. Najvyššiu hodnotu miery nezamestnanosti dosiahla Česká republika v roku 2004 a najnižšiu v roku 2008, no recesia však spôsobila, že miera nezamestnanosti vzrástla aj v tejto krajine na hodnoty z obdobia pred vypuknutím krízy. Dlhotrvajúcim problémom a brzdou v tejto krajine je okrem starnutia populácie aj systém

¹⁸ SPIŠÁKOVÁ, E. PÉTROVÁ, R. 2011. *Vplyv hospodárskej krízy na vybrané makroekonomické ukazovatele v krajinách V4*. [online]. Košice : Technická univerzita v Košiciach. 2011. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://www.sjf.tuke.sk/transferinovacii/pages/archiv/transfer/21-2011/pdf/240-248.pdf>>

¹⁹ EUROSTAT. 2015. *Total unemployment rate, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>>

²⁰ EUROSTAT. 2015. *Unemployment rate by sex and age groups - monthly average, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>>

dávok a nízka motivácia ľudí k návratu do práce a to nielen v predkrízovom ale aj v pokrízovom období.²¹ V roku 2014 celková miera nezamestnanosti v Českej republike dosiahla hodnotu 6,1%²² a v máji v roku 2015 5,0%.²³

Čo sa týka Maďarska, je to jediná krajina spomedzi vyšehradskej skupiny, ktorá od roku 2001 až po rok 2010 zaznamenáva neustály rast miery nezamestnanosti. Hodnota tohto makroekonomického ukazovateľa z roku na rok stúpala bez ohľadu na to, či hospodárska a finančná kríza zasiahla hospodárstvo a za posledných desať rokov jeho hodnota vzrástla dvojnásobne. Zaujímavé je, že aj vďaka dlhotrvajúcemu nárastu hodnoty ukazovateľa dosahovala krajina do roku 2005 najnižšiu mieru nezamestnanosti spomedzi krajín Vyšehradskej štvorky. Od roku 2007 je hodnota tohto makroekonomického ukazovateľa vyššia ako priemerná hodnota miery nezamestnanosti v Európskej únii. Vplyv recesie spôsobil ešte vyššiu intenzivitu problémov na trhu práce a zrýchlil sa aj rast nezamestnanosti.²⁴ V roku 2014 celková miera nezamestnanosti dosiahla hodnotu 7,7%²⁵ a v máji v roku 2015 to bolo 7,0%.²⁶

Ekonomická kríza sa následne prejavila okrem tempa rastu HDP a výške zadĺženia aj na vývoji indikátorov trhu práce. Vzhľadom k vplyvu časového oneskorenia sa ale dopady krízy na trhoch práce prejavili až koncom roku 2009 a v roku 2010. Miera zamestnanosti v štátoch vyšehradskej skupiny v roku 2009 v porovnaní s predkrízovými hodnotami doposiaľ

²¹ SPIŠÁKOVÁ, E. PÉTROVÁ, R. 2011. *Vplyv hospodárskej krízy na vybrané makroekonomické ukazovatele v krajinách V4*. [online]. Košice : Technická univerzita v Košiciach. 2011. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://www.sjf.tuke.sk/transferinovacii/pages/archiv/transfer/21-2011/pdf/240-248.pdf>>

²² EUROSTAT. 2015. *Total unemployment rate, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>>

²³ EUROSTAT. 2015. *Unemployment rate by sex and age groups - monthly average, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>>

²⁴ SPIŠÁKOVÁ, E. PÉTROVÁ, R. 2011. *Vplyv hospodárskej krízy na vybrané makroekonomické ukazovatele v krajinách V4*. [online]. Košice : Technická univerzita v Košiciach. 2011. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://www.sjf.tuke.sk/transferinovacii/pages/archiv/transfer/21-2011/pdf/240-248.pdf>>

²⁵ EUROSTAT. 2015. *Total unemployment rate, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>>

²⁶ EUROSTAT. 2015. *Unemployment rate by sex and age groups - monthly average, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>>

nepoklesla. V Európskej únii bola dokonca o niečo mierne vyššia ako jej priemerné hodnoty za obdobie 2004 - 2008. Jediný pokles bol zaznamenaný v Maďarsku, ktoré v roku 2008 odvrátilo bankrot. Maďarské miery nezamestnanosti patrili ale už pred krízou medzi najnižšie v Európskej únii a kríza tento trend iba prehĺbila. Ide tu okrem iného aj o dôsledok politických opatrení z 90 – tých rokov, kedy vláda podporovala odchod starších a menej kvalifikovaných pracovníkov do predčasných a invalidných dôchodkov, ako prostriedok boja proti nezamestnanosti.²⁷

1.5 Nezamestnanosť mladých ľudí v krajinách V4 v porovnaní s EÚ

Nezamestnanosť mladých sa stala v posledných rokoch fenoménom a je to vysoko diskutovaná téma v Európskej únii. Týka sa to nie len krajín V4 ale aj ostatných členských štátov. Ekonomická kríza tiež neprosperala tomuto fenoménu a nezamestnanosť len prehĺbila.

Táto problematika nezamestnanosti je časťou rozvojovej stratégie Európskej únie a viacerých dokumentov, ktoré sú zamerané na rozvoj jednotlivých oblastí Európskej únie. Tento fenomén do istej miery brzdí práve rozvoj spoločnosti, čo negatívne vplyva na trh práce a celú spoločnosť ako takú.²⁸

V súčasnosti, miera nezamestnanosti v Európskej únii dosahuje najvyššie hodnoty. Pokým v roku 2008, pred nástupom ekonomickej krízy, bola miera nezamestnanosti v Európskej únii 7,0%, v roku 2013 to bolo až 10,8%. Nezamestnanosť ovplyvnila mnohé skupiny ľudí, obzvlášť však mladých ľudí v rozmedzí 18 až 24 rokov a ľudí nad 50 rokov.

Je ale nutné poznamenať, že v tejto kategórii mladých vo veku od 15 do 24 rokov, sú podľa metodológie, na ktorej je založená uvedená štatistika, zahrnutí aj študujúci mladí ľudia. To znamená, že absolútna hodnota nezamestnaných je teda nižšia ako už vyššie spomínané

²⁷ POTUŽÁKOVÁ, Z. 2012. *Trhy práce ve státech Visegrádské čtyřky a ekonomická krize*. [online]. 2012. [cit. 2015. 21. 05.]. Dostupné na internete: <<http://www.vse.cz/aop/355>>

²⁸ ANDREJKOVIČ, M. BALÁŽOVÁ, B. BESLEROVÁ, S. 2014. Analýza faktorov vplyvajúcich na fenomén nezamestnanosti mladých v krajinách V4. In *European Union Knowledge Economy Review*. ISSN 1339-2786, 2014, Vol. II., No. 1, s. 24-37.

hodnoty. Nakoľko je táto metodológia využívaná na získanie dát v celej Európskej únii, dané hodnoty sú relevantné na to, aby sa mohli medzi sebou porovnávať.²⁹

Na úrovni Európskej únie je nezamestnanosť mladých viac ako dvakrát vyššia ako celková nezamestnanosť (21,1% v porovnaní s 9,8% vo Februári 2015). Nezamestnanosť môže najviac ohroziť študentov, ktorí práve dokončili nižšie sekundárne vzdelanie. V roku 2014 bola nezamestnanosť tejto vekovej skupiny (15 – 24 rokov) 21,9% a dokonca 29,8% nezamestnaných bolo tých s nízkou kvalifikáciou. Vo všeobecnosti, celkový počet osôb vo vekovej kategórii 15 – 24 rokov, ktorí nie sú zamestnaní, neštudujú a nie sú ani v odbornej príprave alebo na stáži (NEETs) je 7,1 milión. Percentuálne zastúpenie NEETs bolo v roku 2008 10,9% a v roku 2014 12,4%. 6% z týchto NEETs v danej vekovej kategórii sa radia medzi neaktívnych.

Aj napriek nedávnym pozitívnym trendom počet NEETs je stále rekordný. Aj keď sú tieto problémy z časti spôsobené celkovou ekonomickou situáciou, sú taktiež zakorenené v štrukturálnych problémoch špeciálne vplývajúcich na mladých ľudí. Okrem iného, na tieto nepriaznivé stavy má vplyv slabý vzdelávací systém, segmentované trhy práce a nízka kapacita verejných služieb zamestnanosti, ktoré poskytujú služby prispôbené práve mladým ľuďom.³⁰

Pre mladých je typické, že majú nadmerné zastúpenie v dočasných pracovných miestach alebo v práci na polovičný úväzok. Toto môže odrážať segmentované trhy práce, kde mladí ľudia obsadzujú menej stálych pracovných miest. V roku 2014 bolo 43,4% mladých osôb zamestnaných na dočasnú pracovnú zmluvu a 31,5% na polovičný úväzok. Obidva údaje boli vyššie ako údaje za celkovo pracujúcu populáciu.

V krajinách s viac segmentovaným trhom práce sú mladí ľudia viac náchylní na získanie neistého zamestnania, v ktorom sa im dostáva menej školení, nižšie úrovne miezd,

²⁹ HARAKALOVÁ, E. 2014. Education and unemployment of young people in the V-4 countries. In *Sociálno-ekonomická revue*. 2014. [online]. Vol. 4. [cit. 2015. 05. 07]. Dostupné na internete: <<http://fsev.tnuni.sk/index.php?id=218>> ISSN 1336-3727

³⁰ EUROPEAN COMMISSION. *Youth Unemployment*. (European semester thematic fiche). [online]. 2015. [cit. 2015. 05. 07]. Dostupné na internete: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:GGBcJGPXdAEJ:ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/2015/youth_unemployment.pdf+&cd=1&hl=sk&ct=clnk&gl=be&client=safari>

neistota dlhodobého zamestnania a kariérnych vyhliadok do budúcnosti. V súčasnosti je zvyšujúci sa počet mladých pracovníkov s kvalifikáciou, ktorí pracujú na miestach, ktoré sú pod úrovňou ich vzdelania.³¹

Nezamestnanosť krajín vyšehradskej skupiny je pomerne vysoká. Medzi hlavné faktory, ktoré spôsobujú vysokú nezamestnanosť sú najmä nedostatky v nadobudnutých zručnostiach, často sa vyskytujúce pracovné zmluvy na dobu určitú a nedostatočná príprava pre hľadanie zamestnania zo strany vzdelávacích inštitúcií. U mladých ľudí je najväčší problém nájsť si zamestnanie v mieste bydliska a nízke platy. Situácia mladých ľudí z NEETs skupiny (nezamestnaní, momentálne neštudujú a tí, ktorí nie sú v odbornej príprave), poukazuje na ťažkosti pri prechode zo školy do zamestnania najmä v Poľsku, Maďarsku a na Slovensku. Väčšina ľudí, obzvlášť z Poľska a Slovenska, sa pri ťažkostiach s nájdením si zamestnania, sťahovala z tohto dôvodu do zahraničia, najmä do krajín západnej Európy.³²

Predstavitelia členských štátov Európskej únie súhlasili s komplexným prístupom v prípade riešenia nezamestnanosti mladých ľudí. Predstavili niekoľko špecifických opatrení, aby pomohli mladým Európanom vrátiť sa do zamestnania alebo štúdia. Na stretnutí Európskej rady, ktoré sa konalo 27. – 28. júna 2013 boli dané kritériá predstavené ako Záruka pre mladých ľudí, ktorá by mala riešiť nezamestnanosť mladých ľudí vo forme komplexných opatrení zameraných na iniciatívu podporovať zamestnanosť mladých ľudí. Opatrenia by mali byť aplikované na podporu mladých osôb v regiónoch, v ktorých miera nezamestnanosti dosahuje viac ako 25%. V rámci tejto formy činnosti je poskytovanie určitých záruk pre mladých ľudí. Úlohou opatrení je zabezpečiť, že mladí ľudia pod 25 rokov obdržia ponuku

³¹ EUROPEAN COMMISSION. *Youth Unemployment*. (European semester thematic fiche). [online]. 2015. [cit. 2015. 05. 07]. Dostupné na internete: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:GGBcJGPXdAEJ:ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/2015/youth_unemployment.pdf+&cd=1&hl=sk&ct=clnk&gl=be&client=safari>

³² *Mládež v krajinách V4*. Porovnávací recenzia o situácii mladých ľudí v krajinách V4. [online]. [cit. 2015. 06. 07]. Dostupné na internete: <http://www.minedu.sk/data/files/3646_mladez-v4--sj-2.pdf>

zamestnania, ďalšieho vzdelávania alebo praxe už do štyroch mesiacov po ukončení štúdia alebo straty zamestnania.³³

1.6 Záruka pre mladých ľudí

V krajinách Európskej únie už prebehlo uskutočnenie a realizácia Záruky pre mladých ľudí, ktorá už prináša aj výsledky. V porovnaní s inými štrukturálnymi reformami v Európe, táto Záruka pre mladých ľudí je pravdepodobne jednou z najrýchlejšie zrealizovateľných.³⁴

Systém Záruky je taký prístup k riešeniu nezamestnanosti ľudí do 25 rokov, ktorý neprihliada na to, či sú alebo nie sú títo ľudia zaevidovaní na úrade práce. Ide o to, aby im bolo ponúknuté pracovné miesto a to do 4 mesiacov po ukončení vzdelávania alebo po strate pracovného miesta. Ponuka by mala byť prispôsobená jednotlivcom a nemusí byť čisto pracovná. Môže sa jednať aj o stáž, učňovskú prípravu alebo ďalšie dodatočné vzdelávanie.

Pri realizácii Záruky je dôležitý včasný zásah a aktivácia. Mnohokrát sú dôležité nové reformy ako napríklad skvalitnenie systému vzdelávania a odbornej prípravy. Implementácia Záruky si vyžaduje zainteresovanosť a spoluprácu všetkých zúčastnených strán. Ide predovšetkým o odbory, zamestnávateľov, podnikateľov, o verejné orgány, služby zamestnanosti, poskytovateľov profesijného poradenstva, inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy, služby na podporu mladých, atď.

Úloha Európskej komisie je podporovať aktivity, ktoré by mohli zvyšovať informovanosť o zriadení tejto Záruky pre mladých ľudí. Na začiatku Komisia pomohla všetkým európskym krajinám k vypracovaniu národných plánov implementácie Záruky pre mladých ľudí a prispela v začiatkoch ich uskutočneniu a rovnako aj pomáha k zjednodušeniu

³³ HARAKALOVÁ, Ľ. 2014. Education and unemployment of young people in the V-4 countries. In *Sociálno-ekonomická revue*. 2014. [online]. Vol. 4. [cit. 2015. 05. 07]. Dostupné na internete: < <http://fsev.tnuni.sk/index.php?id=218>> ISSN 1336-3727

³⁴ EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country*. [online]. [cit. 2015. 05. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en>>

výmeny osvedčených postupov medzi vládami a to prostredníctvom programu Vzájomného učenia európskej stratégie zamestnanosti.³⁵

V apríli 2013 sa členské štáty Európskej únie zaviazali zaistiť mladým ľuďom úspešný prechod do práce vytvorením schémy Záruky pre mladých ľudí. V rámci členských štátov by mala táto schéma zabezpečiť to, aby do štyroch mesiacov po ukončení školy alebo straty zamestnania osoby do 25 rokov našli dobré, kvalitné pracovné miesto adekvátne ich vzdelaniu, skúsenostiam a zručnostiam, alebo nadobudli vzdelanie, zručnosti a skúsenosti potrebné na nájdenie si pracovného miesta prostredníctvom praxe alebo ďalšieho vzdelávania. Záruka pre mladých ľudí je štrukturálna reforma určená pre zlepšenie prechodu zo školy do práce a opatrenie pre okamžitú podporu pracovných miest pre mladých ľudí, je založená na úspešnej skúsenosti z Rakúska a Fínska, ktoré poukazujú na fakt, že investovanie do prechodu zo školy do práce pre mladých ľudí sa vypláca. Fínskej vláde sa pomocou úspešne rozdelených pracovných miest, sťaží a dodatočného vzdelávania do troch mesiacov od registrácie podarilo zredukovať nezamestnanosť medzi mladými ľuďmi o 83,5%.

22. apríla 2013 boli formálne prijaté Európskou radou ministrov Odporúčania Záruky pre mladých ľudí na základe návrhu Komisie z decembra 2012 a boli schválené v júni 2013 Európskou radou.

G20 zvažovala Záruku pre mladých ľudí ako novú hlavnú reformu pre zamestnanosť mládeže. Stretnutie ministrov práce G20 v Melbourne 10. - 11. septembra 2014 rozhodlo, že je potrebné urobiť viac pre realizáciu G20 stratégie, najmä čo sa týka mládežníckych záruk, a zaviazali sa prijať konkrétne opatrenia na umiestnenie mladých ľudí do vzdelávacieho procesu, procesu prípravy a do práce.³⁶

³⁵ *Záruka pre mladých ľudí*. [online]. [cit. 2015. 05. 07]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=sk> >

³⁶ EUROPEAN COMMISSION. 2015. *EU Youth Guarantee: Questions and Answers*. [online]. Brusel. Február 2015. [cit. 2015. 08. 08]. Dostupné na internete: < http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4102_en.htm >

1.7 Záruka pre mladých ľudí podľa Medzinárodnej organizácie práce³⁷

Podľa Medzinárodnej organizácie práce, koncept Záruky pre mladých ľudí predstavuje nárok na prácu, školenie alebo vzdelávanie určitej skupiny mladých ľudí a povinnosti verejnej služby zamestnanosti alebo iného orgánu verejnej moci poskytovať služby a/alebo implementovať programy v danom časovom období. Na rozdiel od typickej aktívnej politiky trhu práce, Záruka pre mladých poskytuje nárok na určité opatrenia pre všetkých mladých ľudí, ktorí spĺňajú vopred určené kritériá.

Prvými krajinami, ktoré realizovali Záruku pre mladých ľudí boli severské krajiny, Nórsko, Švédsko, Dánsko a aj Fínsko v osemdesiatych a deväťdesiatych rokoch minulého storočia. Krajiny ako Rakúsko, Nemecko, Holandsko či Poľsko začali tiež využívať podobné programy zamestnanosti pre mladých ľudí.

Nie všetky programy sú v súčasnej dobe v stave vytvoriť cieľovým skupinám nárok na zamestnanie, vzdelávanie alebo odbornú prípravu. Napríklad v Nemecku sa vláda a sociálni partneri zaviazali na zabezpečení dostatočných pozícií v duálnom systéme učňovskej prípravy aj napriek tomu, že podľa zákona, mladí ľudia nemajú nárok na účasť zákonom určených aktívnych opatreniach. Podobne, povinnosť verejnej služby zamestnanosti v Poľsku a Holandsku, ktorá poskytuje zamestnanecký servis a prístup k aktívnym opatreniam pre určitú skupinu mladých ľudí, neumožňuje uplatniť si nárok účastníkom na zamestnanie, vzdelávanie alebo odbornú prípravu. Je tiež pozoruhodné, že niektoré záruky, ako napríklad v Dánsku, neudeľujú iba oprávnenie ale zároveň aj ukladajú povinnosť registrovaným mladým ľuďom zúčastňovať sa na aktívnych opatreniach.

Pokým základné ciele zabezpečujúce plynulý prechod zo školy do zamestnania a vyhnutie sa dlhodobej nezamestnanosti sú vo väčšine štátov približne rovnaké, existujú tu fundamentálne rozdiely s rešpektom na zhotovenie národných programov záruk. Tieto rozdiely zahŕňajú hlavne typy opatrení, kritériá spôsobilosti, trvanie a kompenzácia.

³⁷International Labour Office. *Youth guarantees: a response to the youth employment crisis?* [online]. [cit. 2015. 09. 07.]. Dostupné na internete: <http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/documents/publication/wcms_209468.pdf>

Typy opatrení sú zoskupené nasledovne:³⁸

- *vzdelávanie a odborná príprava*, zahrňujúce všeobecné vzdelanie, odborné vzdelanie, prípravu a školenie na trhu práce
- *služby zamestnanosti a programy* vrátane plánovania, asistencie pri hľadaní práce a dotácie na zamestnanosť
- *ostatné aktívne opatrenia* na trhu práce vrátane verejných prác, komunitných služieb a biznis start-up programov.

Niektoré krajiny (Dánsko, Fínsko, Nemecko, Švédsko) poskytujú širokú škálu opatrení zahrňujúcich všetky tri kategórie, ostatné krajiny ponúkajú len ohraničenú škálu týchto opatrení.

I keď rozdiely existujú naprieč všetkým krajinám, rozlišujú sa aj kritériá spôsobilosti pre účasť na opatreniach vo väčšine záruk. Ide hlavne o vek, trvanie nezamestnanosti a dosiahnuté vzdelanie.

Trvanie opatrení sa podstatne líši podľa programu. Vo Švédsku je participácia mladých ľudí v programe Záruky obmedzená na maximálne 15 mesiacov, v Dánsku je možná účasť v Záruke 6 mesiacov. Aktivačná doba môže byť osobe obnovená, ak je po účasti v programe stále nezamestnaná. V Poľsku môžu školenia trvať maximálne do 12 mesiacov, odborná príprava môže trvať od 3 do 18 mesiacov, zatiaľ čo pracovná prax môže byť v trvaní až do jedného roka.

Výška kompenzácie počas účasti v záruke sa líši v krajinách a podľa programov. V niektorých prípadoch je kompenzácia podmienená pracovnými skúsenosťami, vekom a dosiahnutým vzdelaním. V Poľsku účastníci na aktívnych opatreniach trhu práce získavajú štipendium až do výšky 120% podpory v nezamestnanosti, ak sa zúčastnili pracovnej praxe, vyučenia alebo iného vzdelávacieho programu. Mladým nezamestnaným, ktorí vykonávajú

³⁸International Labour Office. *Youth guarantees: a response to the youth employment crisis?* [online]. [cit. 2015. 09. 07.]. Dostupné na internete: <http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/documents/publication/wcms_209468.pdf>

d'alsie vzdelavanie nad rámec povinnej úrovne, je udelené štipendium vo výške 100% podpory v nezamestnanosti.

Predpoklady pre dobre fungujúcu Záruku pre mladých ľudí:³⁹

1. *včasná intervencia pre správne definovanú cieľovú skupinu:*

Kritéria oprávnenosti by mali byť navrhnuté tak, aby sa umožnila skorá aktivácia s opatreniami realizovanými včas a cielene na skupiny mladých ľudí, ktorí túto podporu potrebujú najviac. Presná definícia cieľovej skupiny je dôležitým predpokladom pre realizáciu Záruky a je tiež dôležité, aby zlepšila svoje vyhliadky na trhu práce znevýhodnenej mládeže, ktorá čelí viacerým prekážkam v integrácii na trh práce.

2. *Dobre zavedená administratívna kapacita a flexibilita rozpočtu:*

Účinnosť Záruky pre mladých ľudí je spojená s kapacitou verejných služieb zamestnanosti spravovať opatrenia na trhu práce. Úspešná realizácia vyžaduje dobre zavedenú infraštruktúru a dostatočné financovanie na splnenie povinností splniť plánované opatrenia záruk. Schopnosť vytvoriť dohody o spolupráci s organizáciami zamestnávateľov, odborov, škôl a vzdelávacích inštitúcií a mimovládnych organizácií je ďalším z faktorov úspechu. Rovnako aj dôkaz Fínska naznačuje, že flexibilita rozpočtu je dôležitá. Vysoký dopyt po opatreniach poskytujúcich podporu mladým nezamestnaným ľuďom v dôsledku nedávnej hospodárskej a finančnej krízy preukázal výzvu pre fínske verejné služby zamestnanosti. Zvýšenie rozpočtu bolo nutné na podporu vysokého čísla mladých žiadateľov, ktorí na základe záruky boli oprávnení sa zúčastniť opatrení na trhu práce. Zvýšené finančné prostriedky boli použité na získanie ďalších pracovníkov a rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce.

3. *Silný systém vzdelávania a odbornej prípravy*

Školské vzdelanie je dôležitým predpokladom úspechu mladých ľudí na trhu práce. Dôkazy z Rakúska naznačujú, že formálne kvalifikácie sú pre mladých ľudí kľúčovými predpokladmi k získaniu stabilného zamestnania. Politiky vzdelávania a odbornej prípravy by mali umožniť Verejným službám zamestnanosti uchýliť sa k rôznym opatreniam vrátane

³⁹International Labour Office. *Youth guarantees: a response to the youth employment crisis?* [online]. [cit. 2015. 09. 07.]. Dostupné na internete: <http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/documents/publication/wcms_209468.pdf>

druhej šance vzdelávania, odborného vzdelávania a učňovských programov. Napríklad rakúske a nemecké duálne učňovské systémy dokázali úspech v znižovaní nezamestnanosti mladých ľudí.

Záruky pre mladých ľudí sa dostávajú do popredia v boji proti súčasnej kríze zamestnanosti mládeže. Väčšina spomenutých krajín zaznamenala pozitívnu skúsenosť so zárukou mládeže. Napriek tomu, obmedzené dôkazy na ich dlhodobý vplyv naznačujú, že monitorovanie výkonu a vplyvu hodnotiacich systémov musia byť podstatne posilnené. Rozšírené snahy o zber dát, monitorovanie realizácie a výskumu vplyvu pomocou viacerých kritérií sú dôležité pre lepší návrh a implementáciu nákladovo efektívnych opatrení v súčasnom kontexte rozpočtových obmedzení.

Kým mládežnícke záruky môžu zohrávať významnú úlohu pri zmierňovaní dôsledkov dlhodobej nezamestnanosti a vylúčenie z trhov práce medzi mladými ženami a mužmi, dlhodobé a štrukturálne riešenie krízy zamestnanosti mládeže vyžaduje kombináciu intervencií na oboch úrovniach – makroekonomickej aj mikroekonomickej.⁴⁰

Aby sa Záruka pre mladých ľudí aj skutočne zrealizovala, vlády členských krajín by mali upriamiť pozornosť na zamestnanosť mladých ľudí a vyhnúť sa tak vyšším nákladom v budúcnosti.

Európska komisia navrhla rozpočet 1 milión eur z Iniciatívy zamestnanosti mládeže, ktorý by mal zvýšiť predfinancovanie členských štátov na podporu zamestnanosti mladých ľudí až 30 – krát. Rozpočet by sa mal týkať až 650 tisíc mladých ľudí a pomôcť im rýchlejšie sa dostať do pracovného života.

Hlavné priority komisie sú:

- posilnenie konkurencieschopnosti Európy
- stimulovanie investícií
- vytváranie pracovných miest

⁴⁰International Labour Office. *Youth guarantees: a response to the youth employment crisis?* [online]. [cit. 2015. 09. 07.]. Dostupné na internete: <http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/documents/publication/wcms_209468.pdf>

Investičný balíček v hodnote 315 miliárd eur tak môže pomôcť vytvoriť milióny nových pracovných miest a nie iba pre mladých ľudí. Ale aj napriek tomu, že sa vytvoria nové pracovné miesta, niekedy je ťažké pre mladých ľudí úspešne sa začleniť na pracovný trh. A práve na toto sa zameriava Iniciatíva zamestnanosti mládeže.

Všetky členské štáty sa Zárukou pre mladých ľudí zaviazali: poskytovať mladým osobám pod 25 rokov pracovné ponuky, učenie alebo prax. Dvadsať členských štátov, ktoré benefitujú z tejto Iniciatívy môžu obdržať tretinu z 3,2 miliárd eur okamžite po prijatí Operačného programu. Od členských štátov sa očakáva, že tieto prostriedky okamžite poskytnú k dispozícii príjmom prostredníctvom zálohových platieb na projekty, čo bude úzko monitorované.

Komisia predpokladá, že zrýchlené predfinancovanie by mohlo v tomto roku urýchliť okamžitú podporu 350 až 650 tisíc mladých ľudí.⁴¹

1.8 Program vzájomného učenia Európskej stratégie zamestnanosti

Program vzájomného učenia bol uvedený v roku 2004 na základe Európskej pracovnej skupiny pre zamestnanosť (European Employment Task Force), ktorá zdôraznila dôležitosť výmeny dobrej praxe v oblasti zamestnanosti. Tento program vyzýva členské štáty, aby zdieľali svoje skúsenosti a prax v oblasti zamestnanosti. Program vzájomného učenia sa zameriava na zlepšenie a rozvinutie spolupráce medzi členskými štátmi, či už na národnej, regionálnej alebo lokálnej úrovni. Spolupráca by mala byť v zmysle kľúčových oblastí Európskej stratégie zamestnanosti, ktorá formuje celú časť Stratégie Európa 2020.⁴²

Program vzájomného učenia sa zameriava na:

- podporu, koordináciu a povzbudenie vzájomného vzdelávania medzi členskými štátmi

⁴¹ *Juncker Commission makes 1 billion euro available for the young unemployed.* [online]. 2015. [cit. 2015. 08. 07.]. Dostupné na internete:

<<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1036&newsId=2173&furtherNews=yes>>

⁴² *Programme for mutual learning in employment.* [online]. 2011. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=URISERV:c11327>>

- povzbudenie vzájomných možností štúdia vedúce k podpore politik v EÚ na národnej úrovni
- šírenie výsledkov vzájomného učenia a ich príspevok v Európskej stratégii zamestnanosti pre širšiu verejnosť⁴³

Program vzájomného učenia zahŕňa širokú škálu aktivít, ako sú:

- *tematické udalosti* – veľké udalosti, ktoré spájajú kľúčové strany, aby diskutovali o najdôležitejších oblastiach v rámci politiky zamestnanosti.⁴⁴
- *vzájomné hodnotenia* – poskytujú fórum pre európskych vládnych zástupcov, aby si vymieňali informácie a skúsenosti na témy súvisiace s Európskou stratégiou zamestnanosti. Každé vzájomné hodnotenie je hostené členským štátom, ktorý si želá, aby predložili účinnú politiku alebo praktikum pre určitú skupinu rovnocenných krajín. Tieto udalosti navštevujú nezávislí akademickí experti, ktorí prispievajú svojimi vedomosťami a podporou.⁴⁵
- *výmenné vzdelávanie* – poskytuje okamžitú cieľnú podporu krajinám Európskej Únie pri riešení určitých konkrétnych politických výziev a problémov tým, že zoskupia malú skupinu vládnych predstaviteľov a pridružených zúčastnených strán, aby si vymenili informácie a skúsenosti.⁴⁶
- *semináre* – sú otvorené udalosti organizované ročne, ktorých úlohou je šírenie výsledkov Programu vzájomného učenia a diskusia, ako môžu byť tieto výsledky interpretované Európskej únií a národným politikám zamestnanosti.⁴⁷

⁴³ EUROPEAN COMISSION. *Mutual Learning Programme*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1047>>

⁴⁴ EUROPEAN COMISSION. *Thematic events*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1072&langId=en>>

⁴⁵ EUROPEAN COMISSION. *Peer reviews*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1070&langId=en>>

⁴⁶ EUROPEAN COMISSION. *Learning exchanges*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1073&langId=en>>

⁴⁷ EUROPEAN COMISSION. *Dissemination of good practices*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1074&langId=en>>

- *databázy postupov trhu práce* – zahrňujú príklady efektívnych politík a opatrení v rámci Európskej stratégie zamestnanosti⁴⁸

1.9 Iniciatíva zamestnanosti mládeže⁴⁹

Iniciatíva zamestnanosti mládeže bolo vytvorená, aby poskytovala zvýšenú podporu mladým ľuďom vo veku do 25 rokov a tým, ktorí žijú v regiónoch, kde miera nezamestnanosti bola v roku 2012 vyššia ako 25%.

Podpora je určená mladým ľuďom, ktorí nie sú v procese vzdelávania, nepracujú a nie sú ani v odbornej príprave (NEETs) vrátane dlhodobo nezamestnanej mládeže a tých, ktorí nie sú registrovaní ako uchádzači o zamestnanie.

Iniciatíva by mala zaručiť cielenú podporu pre tých, ktorí žijú v najviac ohrozených regiónoch. Iniciatíva zamestnanosti mládeže je zameraná na poskytovanie:

- stáží
- pracovného umiestnenie
- učňovského vzdelania alebo iného dodatočného vzdelávania vedúceho k určitej kvalifikácii

Iniciatíva je jeden z najhlavnejších finančných zdrojov na podporu realizácie Záruky pre mladých ľudí v EÚ. Na základe tejto Záruky by mali jednotlivé členské štáty zaistiť také opatrenia, aby osobám mladším ako 25 rokov bolo poskytnuté zamestnanie, štúdium alebo učňovské vdelanie a odborná stáž do štyroch mesiacov od skončenia školy alebo straty zamestnania. Táto Iniciatíva je komplementárna s inými opatreniami vrátane Európskeho sociálneho fondu, ktorý môže pomôcť v reformách zamestnania, vzdelávania a odborných inštitúcií a služieb a je realizovaná v rámci pravidiel fondu.

⁴⁸ EUROPEAN COMMISSION. *Database of labour market practices*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1080&langId=en> >

⁴⁹ EUROPEAN COMMISSION. *Youth Employment Initiative (YEI)*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176&langId=en> >

Celkový rozpočet Iniciatívy je 6,4 bilión euro na obdobie 2014 – 2020, z ktorých 3,2 bilión euro pochádza z rozpočtu Zamestnanosti mládeže doplnených 3,2 biliónom euro z Európskeho sociálneho fondu. Príspevky fondu sú navýšené finančnými zdrojmi členských krajín.

S cieľom rýchlejšie zmobilizovať Iniciatívu zamestnanosti mládeže, podstatné finančné prostriedky boli uvoľnené pre členské štáty vo forme predfinancovania, ktoré bolo v roku 2015 výnimočne navýšené na 30% zo špeciálneho rozpočtu Iniciatívy zamestnanosti mládeže.

1.10 Záruka pre mladých ľudí v podmienkach Poľska⁵⁰

Poľsko odprezentovalo svoj Implementačný plán Záruky pre mladých ľudí 23. decembra 2013. Poľsko je spôsobilé pre Iniciatívu zamestnanosti mládeže, má k dispozícii 252,44 miliónov euro na alokáciu pre Dolnoslaskie, Kujawsko-Pomorskie, Łódzkie, Lubelskie, Lubuskie, Malopolskie, Podkarpackie, Swietokrzyskie, Warminsko-Mazurskie a Zachodniopomorskie regióny.

V roku 2015 je Poľsku odporúčané prijať opatrenia na zníženie nadmerného využívania zmlúv na dočasnú dobu a občiansko-právnych zmlúv na trhu práce.

V krajinej správe v roku 2015 Európska komisia poznamenáva, že Záruka pre mladých ľudí v Poľsku bola prijatá do zákona a zostavená tak, aby smerovala k posilneniu oslovenia neregistrovaných mladých ľudí a poskytovala mladým uchádzačom o zamestnanie sprostredkovanie zamestnania, podporu odborného poradenstva a nové aktivačné nástroje. Avšak, efektívna koordinácia informačných a aktivačných opatrení je výzva.

⁵⁰ EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country - Poland*. [online]. [cit. 2015. 20. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3348> >

1.11 Záruka pre mladých ľudí v podmienkach Maďarska⁵¹

Maďarsko odprezentovalo svoj Implementačný plán Záruky pre mladých ľudí 6. decembra 2013 a aktualizovalo ho v apríli 2014. Záruka v Maďarsku predpokladá, že bude plne funkčná do roku 2018.

Maďarsko je spôsobilé pre Iniciatívu zamestnanosti mládeže, má na alokáciu vyhradených 49,77 miliónov euro a to pre regióny Dél-Alföld, Dél-Dunántúl, Észak-Alföld, Észak-Magyarország.

V špeciálnych odporúčaniach je v roku 2015 Maďarsku odporúčané posilniť opatrenia na uľahčenie prechodu medzi rôznymi stupňami vzdelávania na trh práce.

V správe krajiny v roku 2015 Európska komisia poukazuje na to, že miery zamestnanosti a nezamestnanosti mladých ľudí pokračujú v zlepšovaní a to aj napriek tomu, že počet mladých ľudí, ktorí sú nezamestnaní, neštudujú a nie sú ani v odbornej príprave stále naďalej rastie.

Maďarská Záruka pre mladých ľudí tiež čelí výzve nezamestnanosti mladých ľudí len čiastočne a celkovo krajina spravila malý pokrok pri riešení potrieb trhu práce a výzvami sociálnej súdržnosti.

1.12 Záruka pre mladých ľudí v podmienkach Českej republiky⁵²

Česká republika odprezentovala svoj Implementačný plán Záruky pre mladých ľudí 4. decembra 2013.

Česko je spôsobilé pre Iniciatívu zamestnanosti mládeže, má na alokáciu 13,6 milión euro a to pre Severozápadný región.

V špeciálnych odporúčaniach krajiny v roku 2014 pre Českú republiku je zahrnuté:

⁵¹ EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country - Hungary*. [online]. [cit. 2015. 20. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3338>>

⁵² EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country – Czech Republic*. [online]. [cit. 2015. 20. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3329>>

- posilnenie účinnosti a efektívnosti verejných služieb zamestnanosti a to najmä tým, že sa vytvorí systém merania výkonnosti
- oslovovanie neregistrovaných mladých ľudí a poskytovanie personalizovaných služieb

V správe krajiny v roku 2015 Európska komisia vyzdvihuje pozitívny trend v zamestnanosti mladých ale spochybňuje dlhodobú udržateľnosť niektorých opatrení.

1.13 Záruka pre mladých ľudí v podmienkach Slovenskej republiky⁵³

Slovenská republika prezentovala svoj Národný plán implementácie Záruky pre mladých ľudí v januári 2014, avšak tento plán nebol publikovaný on-line. Slovensko je spôsobilé pre Iniciatívu zamestnanosti mládeže, má k dispozícii 72,17 miliónov euro na alokáciu pre regióny Stredného Slovenska, Východného Slovenska a Západného Slovenska.

V roku 2015 je na základe Európskej komisie Slovensku odporúčané:

- prijať dodatočné opatrenia smerované na dlhodobú nezamestnanosť a to:
 - o zlepšenie aktivačných opatrení
 - o druhá šanca vzdelávania
 - o predstavenie vysoko-kvalitného školenia upraveného pre potreby jednotlivcov
- zlepšiť stimuly pre ženy, aby zostali alebo sa vrátili do zamestnania a to zlepšením poskytovania detských zariadení

V správe krajiny v roku 2015 Európska komisia uviedla rad reforiem, ktoré boli realizované od aktualizácie implementačného plánu Záruky pre mladých ľudí. Avšak v roku

⁵³ EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country – Slovakia*. [online]. [cit. 2015. 20. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3351> >

2014 bolo iba zhruba 10% mladých nezamestnaných ľudí vhodných pre obdržanie jednej zo štyroch ponúk (ponuka práce, školenie, učňovské vzdelanie alebo stáž).⁵⁴

1.14 Opatrenia na úrovni EÚ⁵⁵

Už niekoľko rokov sa politici snažia podporovať na úrovni EÚ prechod zo školy do práce. Bolo tak už v roku 2005, keď Rada v súvislosti usmernení politík zamestnanosti súhlasila s tým, aby každá nezamestnaná osoba dostala možnosť nového začiatku pred dosiahnutím šiestich mesiacov nezamestnanosti a to sa týka mladých ľudí. O tri roky neskôr Rada znížila túto lehotu na najviac štyri mesiace v prípade mladých ľudí, ktorí ukončili školskú dochádzku.

Nakoľko do roku 2010 sa podobné opatrenia v Európskej únii nevykonali, Európsky parlament aj Európske fórum mládeže dôrazne apelovali na to, aby sa Záruky pre mladých ľudí zaviedli na úrovni EÚ.

V rámci iniciatívy „Mládež v pohybe“ z roku 2010 Komisia predstavila rad politických priorít na pokles nezamestnanosti mladých ľudí s individuálnym zameraním na uľahčenie prechodu zo školy do práce a zníženie segmentácie na trhu práce. Komisia vyzvala niektoré členské krajiny, aby zaistili, že mladí ľudia budú mať prácu, budú sa naďalej vzdelávať alebo budú v aktivácii do štyroch mesiacov od ukončenia školy a aby toto zabezpečili vo forme Záruky pre mladých ľudí.

V nasledujúcich dvoch rokoch boli tieto výzvy zopakované a to hlavne zo strany Európskej rady, Európskeho parlamentu a Európskeho fóra mládeže, ale bez väčšieho úspechu v praxi. „Komisia v oznámení o iniciatíve príležitosti pre mladých z decembra 2011 oznámila, že vykoná prípravné opatrenie EP o zárukách pre mladých v hodnote 4 miliónov EUR a svoj

⁵⁴ EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country – Slovakia*. [online]. [cit. 2015. 20. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3351> >

⁵⁵ EURÓPSKA KOMISIA. 2012. *Pracovný dokument útvarov Komisie: Sprievodný dokument. Návrh odporúčania Rady o zavedení systému záruk pre mladých*. Brusel : 2012. 49 s.

*záväzok zaviesť záruky pre mladých v rámci balíka opatrení pre zamestnanosť 19 z apríla 2012 zopakovala ohlásením návrhu odporúčania Rady.*⁵⁶

1.15 Ďalšie projekty určené na zlepšenia situácie na trhu práce v SR

V dnešnej dobe je Slovensko a aj ostatné členské štáty EÚ ohrozované problémami ako je napr. nezamestnanosť, čo ovplyvňuje verejné financie krajín a aj životnú úroveň ľudí. Jeden z mnohých dôvodov problému uplatnenia sa na trhu práce je nezhodnosť požiadaviek zamestnávateľov a dosiahnutým vzdelaním či skúsenosťami uchádzačov. Súvisí to najmä s nízkou flexibilitou vzdelávacieho systému, v ktorom chýba aktuálny, objektívny a komplexný opis požiadaviek trhu práce, ktorý by mohol byť využiteľný pre formovanie adekvátnych vzdelávacích programov. Javí sa, že by bolo potrebné vykonať analýzu požiadaviek trhu práce a navrhnúť riešenia umožňujúce prenos požiadaviek zamestnávateľov na pracovnú silu do vzdelávacieho systému. K tomuto by mohla prispieť realizácia projektu Národná sústava povolaní.⁵⁷

1.15.1 Národná sústava povolaní

Národná sústava povolaní je národný projekt Slovenskej republiky, ktorý spadá pod Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a je zabezpečovaný a koordinovaný Centrom vzdelávania MPSVR SR. Tento projekt spolupracuje s orgánmi štátnej správy a územnej samosprávy, so zamestnávateľmi, zástupcami zamestnávateľov a so zástupcami odborových organizácií.

„Národnú sústavu povolaní (NSP) definuje zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti ako celoštátny, jednotný informačný systém opisu štandardných nárokov trhu práce na jednotlivé pracovné miesta. NSP určuje požiadavky na odborné zručnosti a praktické

⁵⁶ EURÓPSKA KOMISIA. 2012. *Pracovný dokument útvarov Komisie: Sprievodný dokument. Návrh odporúčania Rady o zavedení systému záruk pre mladých*. Brusel : 2012. 49 s.

⁵⁷ *Informácie o NSP*. [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.sustavapovolani.sk/informacie-o-nsp/o-nsp/informacie-o-nsp>>

skúsenosti potrebné na vykonávanie pracovných činností na trhu práce. Jej centrom je Register zamestnaní tvorený z národných štandardov zamestnaní, ktoré opisujú požiadavky zamestnávateľov kladené na kvalifikovaný výkon zamestnaní.“⁵⁸

MPSVR SR rozčlenilo úlohy NSP rozdelilo do troch etáp:

1. NSP I – návrh systému sledovania požiadaviek trhu práce a prenos týchto potrieb do vzdelávania s využitím podpory informačného systému medzinárodného a národného hodnotenia zamestnaní
2. NSP II – návrh uskutočnenia vzoru zapojenia sociálnych a ďalších partnerov do sledovania potrieb trhu práce a akčného plánu informačného systému NSP
3. NSP III – zabezpečenie udržateľného systému monitorovania potrieb trhu práce a prenosu požiadaviek zamestnávateľov do vzdelávania a prípravy pre trh práce s účasťou sociálnych partnerov a pomocou informačného systému NSP⁵⁹

NSP I a NSP II:

Realizácia projektu:

- júl 2009 až jún 2012

Ciele projektu:

- posilnenie postavenia zamestnávateľov a ich spolupracovníkov v procese určenia požiadaviek na kvalifikovanú pracovnú silu ale aj v procese vzdelávania ľudských zdrojov
- vytvorenie a overenie mechanizmov vytvorených na komunikáciu so zamestnávateľmi a ich partnermi pri zisťovaní požiadaviek na pracovnú silu
- poskytovanie informácií o požiadávkach trhu práce vzdelávacím inštitúciám a iné

⁵⁸ *Národná sústava povolání - Váš partner na trhu práce.* [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.sustavapovolani.sk/informacie-o-nsp>>

⁵⁹ *Základné informácie o projekte Národná sústava povolání III.* [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://sustavapovolani.sk/novinky/zakladne-informacie-o-projekte-narodna-sustava-povolani-iii>>

Aktivity projektu:

- medzi hlavné aktivity patrí analyzovanie sledovania požiadaviek trhu práce a prenosu jeho potrieb do vzdelávania a prípravy pre trh práce v SR a tiež aj vo vybraných členských krajinách EÚ
- analýza vybraných sektorov, ktoré sa do projektu zapoja a návrh systémového riešenia pre zjednotenie požiadaviek trhu práce
- školenie pracovníkov, ktorí pracujú s informáciami uvedenými v akčnom pláne NSP a iné.⁶⁰

NSP III:

Realizácia projektu:

- december 2014 až december 2015

Ciele projektu:

- tvorba jednotného národného referenčného registra národných štandardov zamestnaní
- tvorba mechanizmu, ktorý bude určovať trvalo udržateľné overovanie a tvorbu požiadaviek na odborné zručnosti a skúsenosti v praxi, ktoré sú potrebné pre vykonávanie činností na trhu práce
- dokončenie elektronického systému informácií, ktorý obsahuje opis bežných nárokov trhu práce na pracovné miesta

Aktivity projektu:

- tvorba nových sektorových rád, čo predstavuje tvorbu inštitucionálnych a personálnych podmienok pre realizáciu učných úloh v rámci 4 nových sektorových rád – metodická, technická, softvérová a odborná podpora zabezpečenia vývoja a realizácia nových funkcionalít a celkového riešenia nových

⁶⁰ *Informácie o NSP.* [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.sustavapovolani.sk/informacie-o-nsp/o-nsp/informacie-o-nsp>>

úloh, ktoré pozostávajú z aktuálnych uznesení vlády SR, zákonov NR SR, nariadení, odporúčaní a smerníc EÚ a medzinárodných organizácií.⁶¹

1.15.2 Projekt – Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií

„Potreba zrozumiteľnej hierarchizácie kvalifikácií na európskej úrovni vyvrcholila vydaním Odporúčania Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/C111/ES z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie. Slovenská republika sa takisto zapojila do tvorby vlastnej Národnej sústavy kvalifikácií a Národného kvalifikačného rámca, a to Uznesením vlády SR č. 105/2009 zo 4. februára 2009 k návrhu implementácie Európskeho kvalifikačného rámca v podmienkach Slovenskej republiky.“⁶²

Tento národný projekt sa skladá z dvoch častí a to z časti Konvergencia a z časti Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť a má základ v iniciatíve Európskej únie na vytvorenie celoeurópskeho systému kvalifikácií. Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť je menší projekt a pokrýva len Bratislavský kraj, pokým Konvergencia je zameraná na ostatné vyššie územné celky SR. Tento projekt bude využiteľný pre všetkých obyvateľov Slovenska. Výsledkom tohto projektu budú dva registre prístupné verejnosti - Národná sústava kvalifikácií a Národný kvalifikačný rámec. Projekt je zameraný na rozvoj systému celoživotného vzdelávania, ktorý je zameraný na rozvíjanie kľúčových kompetencií, prehĺbovanie a zvyšovanie kvalifikácií v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami pracovného trhu.⁶³

⁶¹ MPSVR SR. *Národný projekt Národná sústava povolání III*. [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/narodna-sustava-povolani-iii/>>

⁶² TVORBA NÁRODNEJ SÚSTAVY KVALIFIKÁCIÍ. 2015. Základné informácie, Národný projekt Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií. [online]. 2015. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.tvorbansk.sk/?q=node/195>>

⁶³ TVORBA NÁRODNEJ SÚSTAVY KVALIFIKÁCIÍ. 2015. Základné informácie, Národný projekt Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií. [online]. 2015. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.tvorbansk.sk/?q=node/195>>

Národná sústava kvalifikácií:

Ide o verejne prístupný register, ktorý obsahuje popis čiastočných a celkových kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných na Slovensku, ktoré sú požadované na výkon určitých pracovných činností vo forme kvalifikačných a hodnotiacich štandardov.

Cieľom Národnej sústavy kvalifikácií je vytvoriť také riešenie, ktoré bude mať za cieľ porovnávať výsledky vzdelávania, ktoré bolo dosiahnuté rôznymi formami, či už ide o formálne alebo neformálne vzdelávanie, ktoré by malo umožniť uznávanie skutočných vedomostí, schopností a zručností, ktoré sú nezávislé od foriem vzdelávania. Cieľom je taktiež porovnať kvalifikačné úrovne v SR a v ostatných členských štátoch EÚ.⁶⁴

Národný kvalifikačný rámec:

Národné kvalifikačné rámce sa počas krátkeho obdobia stali kľúčovými nástrojmi, ktoré ovplyvňujú národné systémy vzdelávania a národné sústavy kvalifikácií. Avšak tento jav je možné pozorovať na celom svete, no európsky vývoj je obzvlášť silný a súdržný. Hlavným dôvodom od roku 2004 je vývoj Európskeho kvalifikačného rámca, ktorého odporúčanie boli formálne prijaté Európskym parlamentom a Radou v roku 2008. Pre krajiny bol stanovený striktný časový rámec, ktorý mal za cieľ prepojiť národné kvalifikačné rámce do európskeho metarámca.⁶⁵

„EKR je spoločný európsky referenčný systém, ktorý spája národné kvalifikačné systémy rôznych krajín, pričom funguje ako akási prekladová pomôcka napomáhajúca, aby boli kvalifikácie prehľadnejšie a zrozumiteľnejšie naprieč rôznymi krajinami a systémami v Európe. Má dva hlavné ciele: podporovať mobilitu občanov medzi krajinami a uľahčovať ich celoživotné vzdelávanie.“⁶⁶

⁶⁴ *Národná sústava kvalifikácií.* [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.sustavapovolani.sk/informacie-o-nsp/projekty/narodna-sustava-kvalifikacii>>

⁶⁵ *Rozvoj národných kvalifikačných rámcov v Európe.* [online]. 2010. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <http://web.saaic.sk/naforfil/modules/dokumenty/eBook_Rozvoj_NKR_v_EU.pdf>

⁶⁶ GR PRE VZDELÁVANIE A KULTÚRU. 2009. *Európsky kvalifikačný rámec pre celoživotné vzdelávanie (EKR).* [online]. Luxemburg : Európske spoločenstvo. 2009. [cit. 2015. 18. 08.]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/broch_sk.pdf> ISBN 978-92-79-08489-8

2 Cieľ, metodika práce a metódy skúmania

Hlavný cieľ diplomovej práce bolo analyzovať vývoj na trhoch práce v krajinách Vyšehradskej štvorky, pričom sa dôraz kládol na mladých ľudí. Zamerali sme sa na projekty, ktoré Európska únia vydala s cieľom posilniť zamestnanosť a znížiť miery nezamestnanosti mladých ľudí v členských krajinách. Značnú pozornosť sme venovali Záruke pre mladých ľudí, ktorú členské krajiny EÚ a rovnako aj štáty V4 implementujú, či už na národnej alebo regionálnej úrovni. Jedným z našich cieľov je zhodnotiť jej realizáciu v praxi.

Čiastkové ciele sú zamerané na zhodnotenie vývoja nezamestnanosti v krajinách V4 a ich porovnanie na základe zostavených tabuliek a grafov a popísanie iných foriem na podporu mládeže. Hlavný cieľ spolu s čiastkovými cieľmi sme spracovali na základe niekoľkých metodologických postupov a vytvorili závery.

Pri písaní diplomovej práce sme využívali niekoľko druhov metód skúmania. Jednou z hlavných metód využitých v tejto záverečnej práci bolo štúdium odbornej literatúry a odborných prác ako i internetových zdrojov, publikovaných v oficiálnych dokumentoch, z ktorých sme vyberali domáce a zahraničné pramene, najmä zdroje z Európskej komisie. Na základe analýzy trhu práce sme z údajov zistených z Európskeho štatistického úradu zostavili tabuľky a grafickou metódou sme číselné údaje sprehľadnili. Komunikáciou s ľuďmi zodpovednými za Záruku pre mladých ľudí v jednotlivých krajinách sme získali zdroje, ktoré neboli ešte verejne publikované a ktoré sme mohli využiť v diplomovej práci. Nakoniec sme výsledky metodódou komparácie vyhodnotili a zosumarizovali do záverov.

Počas písania záverečnej práce sme jednotlivé kapitoly priebežne dopĺňali o nové znalosti a informácie. Diplomovú prácu sme do konečnej podoby formálne upravili na základe požadovaných štandardov.

3 Výsledky práce

Všetky krajiny začali s implementáciou a už to prináša aj výsledky. V porovnaní s inými štruktúrnymi reformami sa zdá, že Záruka pre mladých ľudí je jedna z najrýchlejšie zavedených reforiem.

Všetky členské štáty odprezentovali komplexný implementačný plán, v súlade s lehotami stanovenými Európskou radou. Plán presne určuje, aké opatrenia je potrebné realizovať v rámci Záruky pre mladých ľudí v každom členskom štáte. Tam je načrtnutý časový rámec pre reformy a opatrenia v oblasti zamestnanosti mládeže s účasťou verejných orgánov a ďalších organizácií a rovnako aj spôsob financovania.

Tieto plány a ich realizácia boli ohodnotené Európskou Komisiou v kontexte Európskeho semestra.⁶⁷

3.1 Vyhodnotenie implementácie Záruky pre mladých ľudí v štátoch V4

3.1.1 *POLSKO*

Implementačný plán

Ako dodatok k implementácii Záruky pre mladých ľudí bolo na summite Európskej rady vo februári 2013 rozhodnuté, že realizácia Iniciatívy zamestnanosti mládeže bude zameraná na regióny, kde miera nezamestnanosti dosahuje viac ako 25%. Na realizáciu bolo určených 550 miliónov euro. V júni 2013 Európska komisia vydala výzvu, aby EÚ, členské štáty a sociálni partneri a civilná spoločnosť komunít začali okamžite spolupracovať na zamestnávaní mladých ľudí v oblastiach určených Komisiou.

⁶⁷ EUROPEAN COMMISSION. 2015. *EU Youth Guarantee: Questions and Answers*. [online]. Brusel. Február 2015. [cit. 2015. 08. 08]. Dostupné na internete: < http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4102_en.htm >

Členské štáty, v ktorých sa nachádzajú regióny s mierou nezamestnanosti nad 25% boli povinné odovzdať svoj plán implementácie do decembra 2013. Poľsko svoj implementačný plán poslalo Komisii 23. decembra 2013.⁶⁸

Podľa informácií hlavného špecialistu Rafała Bartochowskiego z Oddelenia trhu práce na Ministerstve práce a spoločnej politiky v Poľsku, správa, týkajúca sa implementácie Záruky bude plne dostupná až začiatkom roka 2016.

Koncept Záruky pre mladých ľudí

Ako je už spomínané v kapitolách vyššie, Záruka pre mladých ľudí je určená pre osoby, ktoré majú menej ako 25 rokov. Táto Záruka využíva fondy z Iniciatívy zamestnansoti mládeže a bude vykonaná v NUTS⁶⁹ – 2 regiónoch (vojvodstvách), kde miera nezamestnanosti presahovala 25%. Jedná sa o tieto vojvodstvá: Dolnośląskie, Kujawsko-Pomorskie, Lubelskie, Lubuskie, Łódzkie, Małopolskie, Podkarpackie, Świętokrzyskie, Warmińsko-Mazurskie and Zachodnio-Pomorskie.

Každá krajina, ktorá prijala Záruku pre mladých ľudí, si môže prispôbiť podmienky a upraviť jej definíciu podľa potreby. V Poľsku boli určené štyri skupiny, pre ktoré je Záruka určená. Jedná sa o:

- a) osoby vo veku 15 – 17 rokov, ktoré končia vzdelávanie nepľnoleté (povinná školská dochádzka končí v 16. roku a povinnosť vzdelania do 18. roku)
- b) osoby vo veku 18 – 24 rokov, ktoré sú nezamestnané, neštudujú ani nevykonávajú žiadnu odbornú prípravu či prax (NEETs) vrátane ľudí, ktorí potrebujú špeciálnu podporu
- c) osoby vo veku 18 – 25 rokov, ktoré sú registrované ako nezamestnané
- d) nezamestnanú mládež, ktorá hľadá prácu, absolventov škôl a univerzít v čase do 48 mesiacov od dátumu ukončenia štúdia alebo obdržania odborného titulu vo veku 18 – 29 rokov.

⁶⁸ MINISTRY OF LABOUR AND SOCIAL POLICY, MINISTRY OF INFRASTRUCTURE AND DEVELOPMENT. 2014. *The Youth Guarantee Implementation Plan in Poland*. Warsaw : Ministry of Labour and Social Policy, Ministry of Infrastructure and Development. 2014. 78 s.

⁶⁹ Nomenclature of Territorial Units for Statistics

Moment začiatku poskytovania podpory nastane od dátumu registrácie nezamestnanej osoby mladšej ako 25 rokov v príslušnej kancelárii/úrade.⁷⁰

Financovanie Záruky pre mladých ľudí

Financovanie Záruky v Poľsku v období 2014 – 2020 je nasledovné:⁷¹

1. národné fondy, ktoré sú tvorené z:
 - a. pracovného fondu, ktorý obsahuje 1,8 bilióna euro
 - b. národného rozpočtu
2. euópske fondy, ktoré pozostávajú z:
 - a. Európskeho sociálneho fondu v objeme 1,7 bilión euro a Iniciatívy zamestnanosti mládeže v objeme 550 miliónov euro.

Výsledky realizácie Záruky pre mladých ľudí

v roku: 2014:

- počet mladých nezamestnaných, ktorí by mali dostať ponuku Záruky je 640,9 tisíc
- ponuka bola predložená 355,9 tisíc, čo znamená 55,5%
- územná rozmanitosť pokrytia Záruky je 91,9% v oblasti Podlaskie do 42% v oblasti Kujawsko – Pomorskie
- nové opatrenia: vouchery, ktoré boli udelené viac ako 19 tisíc osobám
- v rámci dobrovoľníckych pracovných zborov bola štandardná podpora udelená viac ako 71 tisíc osobám a financovaním hĺbkových podporných projektov prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu a Iniciatívy zamestnanosti mládeže bolo podporených 7,5 tisíc ľudí.

⁷⁰ MINISTRY OF LABOUR AND SOCIAL POLICY, MINISTRY OF INFRASTRUCTURE AND DEVELOPMENT. 2014. *The Youth Guarantee Implementation Plan in Poland*. Warsaw : Ministry of Labour and Social Policy, Ministry of Infrastructure and Development. 2014. 78 s.

⁷¹ MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ. 2015. *Implementation of the Youth Guarantee in Poland*. June 2015. 12. s

- v rámci programu pôžičiek Poľsko prijalo 232 žiadostí a poskytlo 40 pôžičiek.

2015 – prvý štvrťrok:

- bolo zaktivovaných 30,6 tisíc mladých nezamestnaných osôb a udelených 6,7 tisíc voucherov
- celkový počet žiadostí na pôžičky vzrástol na 1110 a udelených bolo 608 pôžičiek. Celková hodnota pôžičiek bola 9 miliónov euro.
- v rámci súťaže bol otvorený proces pre prijímanie žiadostí na projekty vo väčšine regiónoch⁷²

Podľa štatistiky Ministerstva práce a spoločnej politiky v Poľsku nezamestnanosť mladých ľudí v absolútnych číslach sa pohybovala zo 401 tisíc nezamestnaných (december 2013), na 306 tisíc nezamestnaných osôb (december 2014) až na 293 tisíc nezamestnaných mladých osôb (apríl 2015).⁷³

Tabuľka č. 1: Miera nezamestnanosti mladých ľudí v Poľsku vo veku do 25 rokov v %

2012Q1	2012Q2	2012Q3	2012Q4
26,1	26,2	26,4	27,4
2013Q1	2013Q2	2013Q3	2013Q4
27,5	27,2	27,3	27,3
2014Q1	2014Q2	2014Q3	2014Q4
25,5	24,1	23,7	22,1
2015Q1	2015Q2		
21,6	20,9		

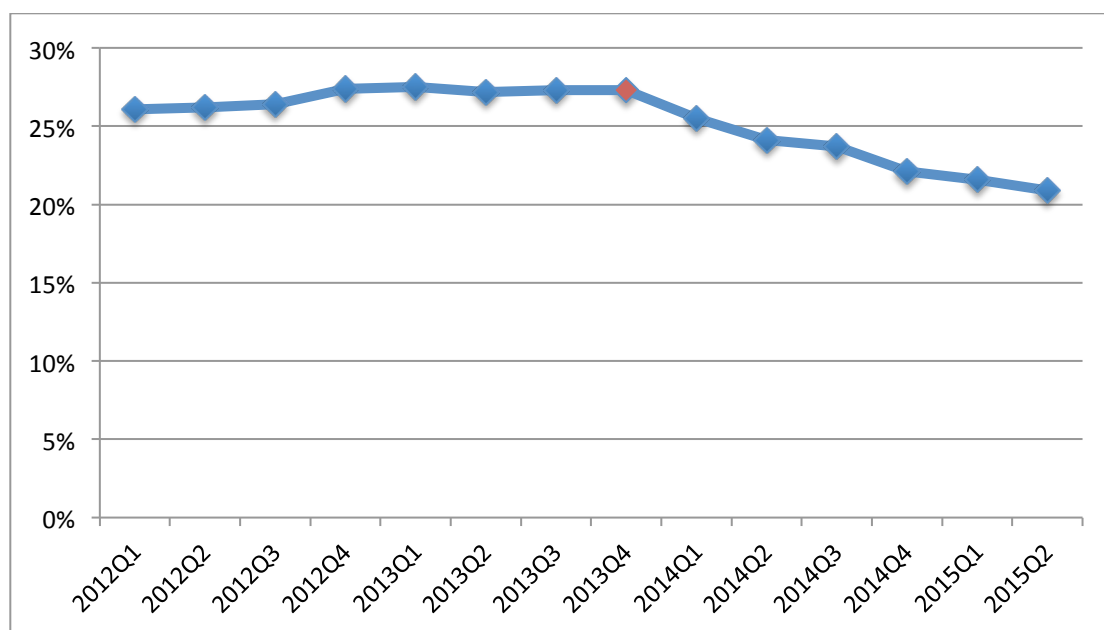
Zdroj: Eurostat

⁷² MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ. 2015. *Implementation of the Youth Guarantee in Poland*. June 2015. 12. s

⁷³ MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ. 2015. *Implementation of the Youth Guarantee in Poland*. June 2015. 12. s

Na základe údajov v tabuľke č. 1 môžeme demonštrovať, že od začiatku roku 2014 sa situácia mládeže na trhu práce výrazne zlepšila. Na základe údajov z Európskeho štatistického úradu, z ktorých sme zhodovili túto tabuľku zhotovili je jasné, že uvedením Záruky miera nezamestnanosti začala výrazne klesať, keď v priebehu jedného roka klesla o 5,4% (z 27,3% 2013Q4 na 22,1% 2014Q4) a za posledný štvrťrok v 2015 klesla na 20,9% (2015Q2).

Graf č. 1: Miera nezamestnanosti mladých ľudí v Poľsku vo veku do 25 rokov.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Eurostatu

Miera nezamestnanosti mladých ľudí v Poľsku začala po realizácii Záruky pre mladých ľudí výraznejšie klesať. Podľa grafu č. 1, do ktorého sme dosadili údaje z tabuľky č. 1, na základe krivky predstavujúcej miery nezamestnanosti v jednotlivých štvrťrokoch od roku 2012 až po súčasnosť môžeme vidieť, ako sa nezamestnanosť postupne zvyšovala až dosiahla najvyššiu hodnotu v určenom období a to v prvom štvrťroku 2013 – 27,5%. Počas celého roka 2013 sa miera nezamestnanosti pohybovala okolo 27%, no v prvom štvrťroku nasledujúceho roka už hodnoty klesli na 25,5% a odvtedy má miera nezamestnanosti klesajúcu tendenciu. Najnovšie údaje z druhého štvrťroka 2015 dokazujú, že nezamestnanosť naozaj klesá a v súčasnosti je na hodnote 20,9% (2015Q2). Vo všeobecnosti možno konštatovať, že

realizácia Záruky pre mladých ľudí má na nezamestnanosť mladých osôb v Poľsku pozitívny vplyv, čo dokazujú hodnoty v tabuľke č. 1.

3.1.2 MAĎARSKO

Implementačný plán a koncept Záruky pre mladých ľudí

Implementačný plán Záruky pre mladých ľudí v Maďarsku bol predložený Európskej komisii v decembri 2013. Tento plán zahŕňa všetky hlavné iniciatívy, ktoré vláda predpokladá prijať v prvej fáze Záruky.

Z dlhodobého horizontu Záruka v Maďarsku zabezpečí ľuďom vo veku od 16 do 24 rokov to, že im bude poskytnutá kvalitná ponuka na zlepšenie ich situácie na trhu práce, vrátane pracovných možností, podpory v podnikaní, skúseností v prvej práci, školení, stáží, odborného vzdelávania a pod. a to do 4 mesiacov po registrácii Verejnými službami zamestnanosti. Systematické postupné zlepšovanie Záruky pre mladých ľudí sa bude zameriavať najmä na ľudí v núdzi s nízkym dosiahnutým vzdelaním, na dlhodobo nezamestnaných, ale bude tiež poskytovať služby pre tých, ktorí potrebujú iba odrazový mostík k integrácii na trh práce.

Záruka pre Maďarsko sa skladá z 3 fáz:

- fáza I. :
 - začiatok: január 2015
 - určená pre mladých nezamestnaných, ktorí sú registrovaní najmenej 6 mesiacov
 - poskytnutie záruky do 6 mesiacov
- fáza II. :
 - začiatok: júl 2016
 - určená pre mladých nezamestnaných, ktorí sú registrovaní najmenej 4 mesiace
 - poskytnutie záruky do 4 mesiacov

- fáza III. :
 - začiatok: január 2018
 - každá mladá osoba, ktorá nie je zamestnaná a ani neštuduje vo veku 16 – 24
 - poskytnutie záruky do 4 mesiacov⁷⁴

Realizácia Záruky vyžaduje rozšírenú koordinačnú politiku a vnútro-sektorálnu spoluprácu vrátane systému vládnych a mimo-vládnych miestnych služieb verejného vzdelávania, služby sociálnej integrácie. Plán tiež ustanovuje rámec tejto spoločnej spolupráce, prostredníctvom zriadenia Riadiaceho výboru expertov Záruky pre mladých ľudí s cieľom riadiť implementáciu a vytvorenie platformy na diskusiu vzájomne prepojených subjektov.

Strategický a inštitucionálny rámec:

- *Strategický rámec*: Vládny Program pre budúcu generáciu prijatý v roku 2012 priamo korešponduje s Národnou stratégiou mládeže, ktorá definuje strategické ciele na obdobie rokov 2009 – 2024 a zahŕňa rozvoj oblasti potrebnej pre úspešnú sociálnu integráciu mládeže zvyšovaním jej zamestnanosti a asistovaním v dosahovaní sebestačnosti a posilnenie práce profesie mládeže a mimovládnych mládežníckych organizácií. Aby mohli byť realizované ciele Stratégie boli načrtnutý dvojročné Akčné plány, ktoré definujú krátkodobé opatrenia a zodpovedné strany. Národné služby zamestnanosti v Maďarsku zahŕňajú: Národný úrad zamestnanosti, 20 pracovných centier miestnych vládnych úradov a 170 odvetvených úradov pod profesionálnym vedením Ministerstva národného hospodárstva
- *Inštitucionálny rámec*: Trh práce a sociálna integrácia mládeže sú jedným z hlavných cieľov vlády, ktoré vyžadujú širokú spoluprácu ministerstiev

⁷⁴ MINISTRY OF NATIONAL ECONOMY. 2015. *Labour market situation of young people and implementation of the Youth Guarantee in Hungary*. Budapest : August 2015.

zodpovedných za vzdelávanie a politiku mládeže (Ministerstvo ľudských zdrojov), zamestnanosť, školenia, stáže a zodpovedných za politiku vzdelávania dospelých (Ministerstvo národného hospodárstva). Pracovné úrady registrujú mladých uchádzačov o prácu a môžu ich zahrnúť do aktívneho programu trhu práce, ktorý ponúka širokú škálu opatrení týkajúcich sa politiky zamestnanosti. Ide o školenia, mzdové dotácie, podpora mobility, podpora podnikania, služby na trhu práce a pod., ktoré sú prispôbované potrebám jednotlivcov. Okrem vládnych inštitúcií sú za zlepšenie situácie mladých ľudí zodpovedné aj mimovládne organizácie.⁷⁵

Financovanie Záruky pre mladých ľudí

Podobne ako v Poľsku, aj Maďarsko využíva prostriedky určené na realizáciu Záruky pre mladých pochádzajúce z Európskej únie, Európskeho sociálneho fondu, z Iniciatívy zamestnanosti mládeže a ďalej z národných fondov a to aj vrátane spolufinancovania.

Financovanie na obdobie 2014 – 2016:

- Program Záruka pre mladých ľudí v regiónoch z Iniciatívy zamestnanosti mládeže:
 - o 50 miliónov z Iniciatívy zamestnanosti mládeže a približne 42 – 60 miliónov z Európskeho sociálneho fondu
 - o približne 8 – 10 miliónov z národných fondov
- Program Záruka pre mladých ľudí mimo regiónov z Iniciatívy zamestnanosti mládeže:
 - o približne 10 – 14 miliónov z Európskeho sociálneho fondu
 - o približne 2 milióny z národných fondov
- Program Záruka pre mladých ľudí v regióne Stredného Maďarska:
 - o približne 8 – 11 miliónov z Európskeho sociálneho fondu

⁷⁵ MINISTRY OF NATIONAL ECONOMY. 2014. *Hungary's National Youth Guarantee Implementation Plan*. [online]. 15. December 2014. [cit. 2015. 18. 08.]. Dostupné na internete: <<http://ngmszakmaiteruletek.kormany.hu/download/9/4c/c0000/Youth%20Guarantee%20Implementation%20Plan.pdf>>

- asi 2 milióny z národných fondov⁷⁶

Výsledky realizácie Záruky pre mladých ľudí

Zabezpečenie garantovaných služieb, ktoré je postavené na silnej a udržateľnej spolupráci, môže zaistiť, že Záruka pre mladých ľudí bude dlhodobo funkčná.

Verejné služby zamestnanosti ponúkli v prvej fáze implementácie (január 2015 – polovica augusta 2015) účasť v Záruke celkovo 47 tisícom mladých ľudí, z ktorých 20,7 tisíc sa rozhodlo na Záruke zúčastniť a 13,8 tisíc z nich už opatrenia Záruky prijalo a začali ju realizovať.⁷⁷

Ohodnotenie na základe Komisie: Trend zamestnanosti aj nezamestnanosti mladých ľudí v Maďarsku sa postupne zlepšuje, avšak počet mladých ľudí NEETs pod 25 rokov aj naďalej rastie (z 11,3% v 2007 na 15,4% v 2013) a rovnako je aj rastúci počet tých, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku. Vo všeobecnosti sa dá povedať, že Maďarsko spravilo iba limitovaný progres v adresovaní odporúčaní na trhu práce a v rámci sociálnej kohézie. Nejaký progres bol vykonaný v aktívnej politike trhu práce a to ako príprava profilácie systému Verejnými službami zamestnanosti. Nejaký progres bol dosiahnutý v zavedení mentorskej siete v prvom programe Záruky pre mladých ľudí, ale nie je isté, či bude zaistená dostatočná ľudská kapacita vo Verejných službách zamestnanosti.⁷⁸

Tabuľka č. 2 dokumentuje vývoj a zmeny miery nezamestnanosti mladých ľudí do veku 25 rokov v Maďarsku za obdobie rokov 2012 – 2015 vo štvrtročných intervaloch.

⁷⁶ MINISTRY OF NATIONAL ECONOMY. 2014. *Hungary's National Youth Guarantee Implementation Plan*. [online]. 15. December 2014. [cit. 2015. 18. 08.]. Dostupné na internete: <<http://ngmszakmaiterulek.kormany.hu/download/9/4c/c0000/Youth%20Guarantee%20Implementation%20Plan.pdf>>

⁷⁷ MINISTRY OF NATIONAL ECONOMY. 2015. *Labour market situation of young people and implementation of the Youth Guarantee in Hungary*. Budapest : August 2015.

⁷⁸ EUROPEAN COMMISSION. 2015. *Youth Guarantee country by country – Hungary*. (Country fiche) [online]. July 2015. [cit. 2015. 20. 08.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3338>>

Tabuľka č. 2: Miera nezamestnanosti mladých ľudí v Maďarsku vo veku do 25 rokov v %

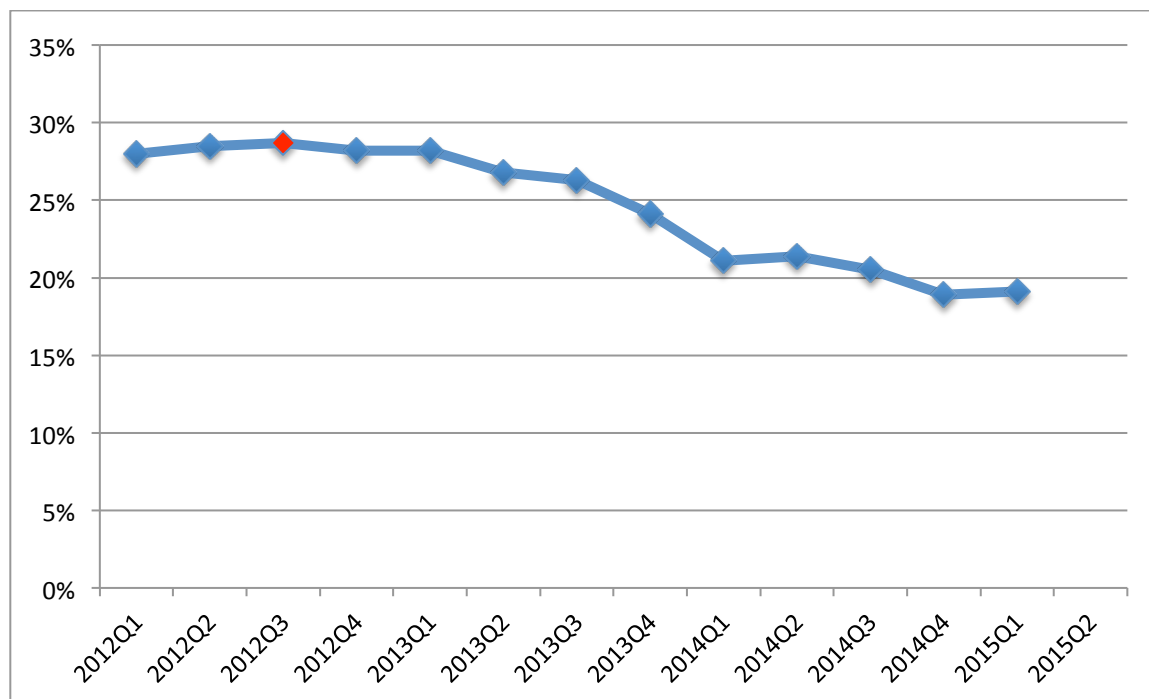
2012Q1	2012Q2	2012Q3	2012Q4
28	28,5	28,7	28,2
2013Q1	2013Q2	2013Q3	2013Q4
28,2	26,8	26,3	24,1
2014Q1	2014Q2	2014Q3	2014Q4
21,1	21,4	20,5	18,9
2015Q1	2015Q2		
19,1			

Zdroj: Eurostat

Miera nezamestnanosti postupne rástla, až dosiahla navyššiu hodnotu a to v treťom kvartáli roku 2013 - 28,7%. V porovnaní s tretím štvrťrokom nasledujúceho roka môžeme vidieť, že miera nezamestnanosti postupne klesala a vykazovala 20,5%. Od implementácie Záruky (december 2013) môžeme konštatovať, že ukazovateľ miery nezamestnanosti v štvrťročnom intervale klesol o 5%. V grafe č. 2 sú prezentované hodnoty vývoja miery nezamestnanosti ľudí mladších ako 25 rokov. Najvyšší pokles možno vidieť medzi tretím kvartálom 2013 a prvým kvartálom 2014. Počas roku 2014 sa miera nezamestnanosti pohybovala približne na rovnakých hodnotách, až v poslednom kvartáli klesla v porovnaní s predošlým hodnoteným obdobím o takmer 2%. Na základe údajov z Európskeho štatistického úradu, ktoré sme dosadili do tabuľky č.2 možno vidieť, že miera nezamestnanosti za posledný štvrťročný údaj, ktorý je k dispozícii (prvý štvrťrok 2015) sa mierne zvýšila na hodnotu 19,1%.

Na základe údajov z Eurostatu, posledná hodnota miery nezamestnanosti je z mája 2015 a vykazuje 18,7%. Rovnako tak aj v apríli 2015.⁷⁹

Graf č. 2: Miera nezamestnanosti mladých ľudí v Maďarsku vo veku do 25 rokov v %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Eurostatu

Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že priemerná štvrťročná miera nezamestnanosti mladých ľudí do 25 rokov v Maďarsku má klesajúcu tendenciu i keď posledné údaje naznačujú, že miera opäť začala rásť. Situácia na trhu práce sa pre mladých ľudí zlepšuje, ale ostatný úspech bude závisieť na úrovni ďalších opatrení a na samotných ľuďoch ako takých.

⁷⁹ EUROSTAT. 2015. *Unemployment rate by sex and age groups - monthly average, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 08.]. Dostupné na internete: < <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> >

3.1.3 ČESKÁ REPUBLIKA

Záruka pre mladých ľudí – Národný program ČR

Pri navrhovaní tohto Programu, Ministerstvo práce a sociálnych vecí ČR vychádzalo z reálnych finančných a vecných možností MPSV a Úradu práce ČR, pričom využívalo dáta z „*Projekce obyvatel do roku 2100*“, ktorá bola spracovaná Českým štatistickým úradom.

Demografia v ČR je v súčasnosti charakterizovaná starnutím populácie. Vo veľkej väčšine je to dôsledok či už nízkej plodnosti žien, ktorá nezaistuje reprodukciu obyvateľstva, alebo dôsledok predlžovania nádeje dožitia. Počet ľudí vo vekovej kategórii 15 – 64 rokov dosiahol maximum v roku 2009 a naďalej sa bude v celkovom trende znižovať. Počet mladých osôb vo veku 15 – 24 rokov v roku 2013 dosiahol v počet 590 tisíc obyvateľov a 337 tisíc ľudí bolo vo vekovej kategórii 20 – 24 rokov.

Program bol vypracovaný v súlade s princípmi Doporučení Rady zo dňa 22. apríla 2013 a obsahuje tieto opatrenia:

- prístupy založené na partnerstve
- včasný zásah a aktivácia
- podporné opatrenia k začleneniu na pracovný trh a to:
 - o zvyšovaním kvalifikácie
 - o ďalšími aktívnymi opatreniami na pracovnom trhu
- využitie fondov Únie
- posúdenie a zlepšovanie systému.

Za strategický cieľ si Program určil:

- zlepšiť adresnosť zacielenia politiky zamestnanosti, vzdelávacej a sociálnej politiky na mladých ľudí v kategórii NEETs
- odstránenie nesúladu vedomostí mladých osôb s kvalifikačnými potrebami pre pracovné miesta
- zvýšenie účasti mladých osôb na pracovnom trhu a zníženie nezamestnanosti mladých ľudí
- predchádzanie následkov sociálnej exklúzie mladých osôb

Tieto opatrenie sú zamerané na dve oblasti:

- prevencia
- náprava

Hlavným gestorom Programu je Ministerstvo práce a sociálnych vecí ČR, ktoré riadi, koordinuje a financuje nápravné opatrenia, čiže všetky aktivity a opatrenia na národnej a regionálnej úrovni pre začlenenie na trh práce, v oblasti realizácie politiky zamestnanosti. Hlavným partnerom pri realizácii je Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy. Ministerstvo práce bude aj naďalej pokračovať v politike zosúladovania podmienok pracovného a rodinného života a začleňovania osôb, ktorým bráni zdravotný stav alebo iné handicap na vstup na trh práce, aj napriek tomu, že to nie je v obsahu Programu.

V rámci prevencie sa Ministerstvo školstva zameriava hlavne na prevenciu pred nezamestnanosťou a sociálnym vylúčením mládeže a to tým, že počas počiatočného vzdelávania vytvára podmienky pre zvýšenie podielu praktickej prípravy na obsahu výuky, pre zvýšenie spolupráce škôl so zamestnávateľmi a tým aj prenos ich požadovaných kvalifikačných vedomostí a potrieb do výuky. Ministerstvo školstva sa tiež zameria na riešenie tých príčin nezamestnanosti, ktoré môže ovplyvniť. Jedná sa napr. o problémy spojené s dĺžkou základného vzdelania, obsahom základného vzdelania ako zaistenie dlhodobou použiteľných kompetencií, zaistenie kompetencií k ďalšiemu vzdelávaniu a zaistenie takého systému, ktorý zosúladí prechod zo školy na trh práce.

Hlavným realizátorom Programu je Úrad práce ČR a jeho zamestnanci krajských a kontaktných pracovísk, ktorí budú konkrétne pracovať s cieľovou skupinou. Do realizácie sú tiež zapojení všetci regionálni aktéri na trhu práce, ako sociálni partneri, krajské orgány, municipality, inštitúcie vzdelávania a iné. Ministerstvo práce a generálne riaditeľstvo Úradu práce ČR postupne vytvárajú predpoklady pre včasný zásah a aktiváciu, pre realizáciu opatrení k inklúzii na pracovný trh.

Národný program je realizovaný na celom území ČR s tým, že v Karlovarskom a Ústeckom kraji, čo predstavuje NUTS 2 Severozápad budú opatrenia Programu financované

takisto z prostriedkov od Európskej komisie v rámci Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí.⁸⁰

Implementácia Iniciatívy zamestnanosti mládeže v regióne NUTS 2 Severozápad

V ČR splňuje predpoklad na prijatie Iniciatívy na podporu zamestnanosti mládeže (kde nezamestnanosť osôb do 25 rokov presahuje v roku 2012 25%) iba jeden región – Severozápad do ktorého spadajú Karlovarský a Ústecký kraj. Česká republika využije možnosti návrhu Európskeho sociálneho fondu a dobrovoľne sa zaväzuje rozšíriť cieľové skupiny do 30 rokov. Tie isté podmienky platia aj v prípade realizácie Iniciatívy zamestnanosti mládeže v regióne NUTS 2 Severozápad.

Nezamestnanosť mladých ľudí je v štátoch EÚ oveľa väčší problém ako v ČR a tomu zodpovedá aj výška rozdelených finančných prostriedkov v rámci Iniciatívy (0,45% z celkovej sumy 3 miliardy euro). Preto ČR nevytvorilo pre región Severozápad samostatný operačný program, ale zapracovala ho do návrhu nového Operačného programu Zamestnanosť na obdobie 2014 – 2020 s cieľom znížiť mieru nezamestnanosti mladých ľudí v regióne Severozápad.⁸¹

Financovanie Záruky pre mladých ľudí

Financovanie Záruky je tvorené zo zdrojov štátneho rozpočtu ale hlavne z Európskeho sociálneho fondu, v rámci Operačného programu Ľudské zdroje a zamestnanosť, resp. z Operačného programu vzdelávanie pre konkurencieschopnosť.

Po schválení Európskou komisiou OP Zamestnanosť 2014 – 2020, budú opatrenia financované z tohto programu, resp. Operačného programu Výzkum, veda a vzdelávanie. V rámci regiónu

⁸⁰ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. 2014. *Realizační plán programu Záruky pro mládež České republiky*. [online]. Akt. apríl 2014. [cit. 2015. 02. 08.]. Dostupné na internete: <https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/zarpromla/zarpromla_realizacni_plan.pdf>

⁸¹ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. 2014. *Realizační plán programu Záruky pro mládež České republiky*. [online]. Akt. apríl 2014. [cit. 2015. 02. 08.]. Dostupné na internete: <https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/zarpromla/zarpromla_realizacni_plan.pdf>

Severozápad budú využité aj prostriedky Komisie v rámci Iniciatívy zamestnanosti mládeže. Výška alokovaných prostriedkov v rámci tejto Iniciatívy je cca 13,6 milióna euro.⁸²

Výsledky realizácie Záruky pre mladých ľudí

Na základe záverov Výboru pre zamestnanosť z decembra 2014 je zrejmé, že väčšina opatrení v Implementačnom pláne Záruky je zameraná na vzdelávanie. Veľká časť opatrení je zameraná na prevenciu predčasného opustenia školskej dochádzky a uľahčenie návratu týchto ľudí späť do škôl, ale tiež zahŕňa aj rôzne školenia a rozvoj zručností. Opatrenia sa už začali uskutočňovať a sú zamerané na uľahčenie procesu prechodu zo školy do zamestnania a na poskytovanie stimulov pre zamestnávateľov, aby zamestnali nezamestnané osoby. ČR tiež realizuje projekty spolupráce medzi školami a firmami, ktoré sa zameriavajú na uľahčenie prechodu medzi vzdelávaním a trhom práce.

Veľa opatrení realizácie Záruky pre mladých ľudí je podporovaných fondami z EÚ a tak to bude aj v ďalšom programovom období. Opatrenia Záruky pre mladých ľudí sú zamerané iba na mladých ľudí, ktorí sú registrovaní aj napriek tomu, že preventívne opatrenia na zníženie počtu osôb, ktoré predčasne ukončia školskú dochádzku už boli zavedené. Avšak musí byť vypracovaná stratégia a podpora pre neregistrovaných NEETs.⁸³

Vývoj miery nezamestnanosti v ČR má pozitívny charakter a vykazuje najnižšie hodnoty spomedzi krajín V4. Aj napriek zlému fungovaniu verejných služieb zamestnanosti a aktívnej politika trhu práce, ČR uskutočňuje opatrenia na zníženie nezamestnanosti a zvýšenie zamestnanosti a uľahčenie prechodu z nezamestnanosti na trh práce.

⁸² MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. 2014. *Realizační plán programu Záruky pro mládež České republiky*. [online]. Akt. apríl 2014. [cit. 2015. 02. 08.]. Dostupné na internete: <https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/zarpromla/zarpromla_realizacni_plan.pdf>

⁸³ EUROPEAN COMMISSION. 2015. *Youth Guarantee country by country – Czech Republic*. (Country fiche) [online]. July 2015. [cit. 2015. 02. 08.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3329>>

Tabuľka č. 3: Miera nezamestnanosti mladých ľudí v Českej republike vo veku do 25 rokov.

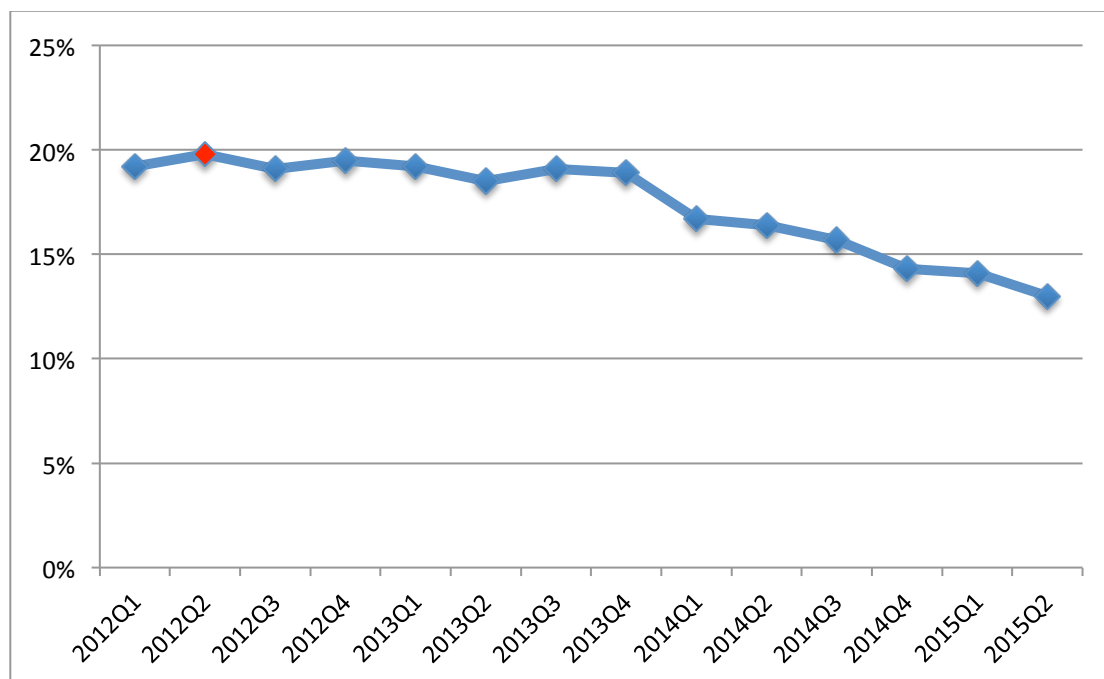
2012Q1	2012Q2	2012Q3	2012Q4
19,2	19,8	19,1	19,5
2013Q1	2013Q2	2013Q3	2013Q4
19,2	18,5	19,1	18,9
2014Q1	2014Q2	2014Q3	2014Q4
16,7	16,4	15,7	14,3
2015Q1	2015Q2		
14,1	13		

Zdroj: Eurostat

Ako si môžeme všimnúť v tabuľke č. 3, nezamestnanosť mladých ľudí vykazovala najvyššie hodnoty v roku 2012 a od vtedy začala klesať. Konkrétne najvyššia hodnota bola 19,8% v druhom kvartáli. V tom istom období v roku 2013 už tento ukazovateľ vykazoval hodnotu 18,5%, čo vykazuje medziročný pokles o 1,3%. Najvýraznejší pokles je zaznamenaný medzi posledným štvrťrokom 2013 a prvým štvrťrokom 2014, kedy nezamestnanosť klesla o 2,2% a odvtedy miera nezamestnanosti každým štvrťrokom klesá.

Pre lepšie znázornenie sme zostavili graf č. 3, ktorý znázorňuje vývoj miery nezamestnanosti. Keďže ČR má vo všeobecnosti dobrú situáciu na trhu práce pre mladých ľudí, klesajúci trend miery nezamestnanosti je zaznamenávaný takmer počas celého sledovaného obdobia.

Graf č. 3: Miera nezamestnanosti mladých ľudí v ČR vo veku do 25 rokov v %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Eurostatu

Ako je už uvedené vyššie najvyšší medzištvrtročný pokles je na začiatku roku 2014, z čoho môžeme usudzovať, že zavedenie opatrení súvisiacich s Národným programom Záruky pre mladých ľudí má aj v prípade Českej republiky pozitívny vplyv na mládež. Pre rok 2015 je hodnota tohto ukazovateľa 13% (2015Q2), čo predstavuje pokles o takmer 7% v porovnaní s rokom 2012 (19,8% - 2012Q2).

3.1.4 SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Koncept Záruky pre mladých ľudí a implementačný plán na národnej úrovni

V podmienkach Slovenskej republiky sa Záruka pre mladých ľudí realizuje v súlade s Národným plánom implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike, ktorý bol prerokovaný a prijatý vládou SR 5. 2. 2014. Táto realizácia bola akceptovaná Radou

solidarity a rozvoja SR, ktorá 29. 1. 2014 prijala Spoločné vyhlásenie na jej podporu. Záruka je zameraná na dve hlavné oblasti:

- skorá intervencia a aktivácia
- podporné opatrenia pre začlenenie na pracovný trh.

Záruka bola aktualizovaná a v apríli 2014 bola poslaná Komisii. Hlavná zmena bola v tom, že hranica vekovej kategórie bola posunutá z 25 na 29 rokov a v tejto vekovej kategórii (25 – 29) sa opatrenia budú vzťahovať na hlavne na dlhodobo nezamestnaných alebo na tých, ktorí sú v evidencii o zamestnanie viac ako 6 mesiacov. Týmto bol v SR vytvorený strategický rámec určený pre mladých ľudí v skupine NEETs. Prvý krok k poskytnutiu Záruky a uľahčeniu začlenenia na pracovný trh je registrácia uchádzačov o zamestnanie.⁸⁴

Záruka pre mladých ľudí v podmienkach Slovenskej republiky pozostáva z reforiem a iniciatív, ktoré sú adresované jedine pre mladých ľudí NEETs do 25 rokov. Pre podporu zamestnávania a zamestnatelnosti mládeže boli služby zamestnanosti zamerané na:

- podporu vytvorenia prvého pracovného miesta
- úpravu praxe absolventov na pracovno-právny pomer
- druhú šancu na vzdelanie
- podporu začatia samostatne zárobkovej činnosti
- podporu, poradenstvo a pomoc pre mládež

Cieľom je, aby mali títo ľudia všetky dostupné informácie o službách zamestnanosti a formách podpory a to vytvorením samoobslužných zón, kde prístup do informačných systémov, portálov a informácie o voľných pracovných miestach.

„Vláda SR začala prijímať riešenia okamžite po svojom nástupe a v uplynulom roku zmenila viacero kľúčových politík. V oblasti zamestnanosti sa schválili opatrenia na podporu zamestnanosti mladých ľudí a zvýšenie efektívnosti aktívnych politík trhu práce. Zmeny v

⁸⁴ MPSVR SR. *Záruka pre mladých ľudí v SR*. [online]. [cit. 2015. 28. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/podpora-zamestnanosti/zaruka-mladych-ludi-sr/>>

*školsťve sa sústredili na zvýšenie kvality a lepšie prepojenie vzdelávania s potrebami trhu práce. Bol prijatý aj Akčný plán pre mládež.*⁸⁵

Hlavnými prioritami Akčného plánu je najmä odborné vzdelávanie a príprava v podnikoch, identifikácia sektorovej potreby zručností na pracovnom trhu a prenos opisu zručností do obsahu odborného vzdelávania a prípravy. Uskutočňovaním projektov by sa malo za roky 2012 – 2015 vytvoriť okolo 14 tisíc pracovných miest, pričom dôraz je kladený na regióny s najvyššou nezamestnanosťou. Projekty sa realizujú v celej SR okrem Bratislavského samosprávneho kraja.⁸⁶

Financovanie Záruky pre mladých ľudí

Rovnako ako aj v prípade predchádzajúcich krajín, financovanie je tvorené z národných rozpočtov, ktoré by sa mali zamerať na zamestnanosť mladých a vyhnúť sa vyšším nákladom v budúcnosti.

Dodatočné zdroje budú poskytnuté z Európskej únie, konkrétne z Európskeho sociálneho fondu a 6 miliárd euro bude poskytnutých prostredníctvom iniciatívy na podporu zamestnanosti mládeže.

Výsledky realizácie Záruky pre mladých ľudí

Na základe zákona o službách zamestnanosti boli v oblasti včasného zásahu mladým ľuďom poskytnuté:

- informačné a poradenské služby
 - o pri voľbe povolania pre žiakov ZŠ
 - o pri voľbe povolania pre žiakov SŠ

⁸⁵ ÚRAD VLÁDY SR. *Národný plán implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike*. [online]. [cit. 2015. 22. 08.]. Dostupné na internete: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-173360?prefixFile=m_>

⁸⁶ ÚRAD VLÁDY SR. *Národný plán implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike*. [online]. [cit. 2015. 22. 08.]. Dostupné na internete: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-173360?prefixFile=m_>

- burzy informácií
- odborné poradenské služby, kde bolo v roku 2013 poskytnutých 236 920 služieb pre 179 002 ľudí a v roku 2014 bolo poskytnutých 201 438 odborných služieb pre 145 213 ľudí. Najčastejšou formou poradenstva bolo individuálne poradenstvo.

Od 1. januára 2015 bola schválená novela zákona o službách zamestnanosti, čo bola hlavná štrukturálna reforma pripravovaná v roku 2014 v oblasti začlenenia mládeže na pracovný trh. Týmto zákonom bolo zavedené nové opatrenie a to príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní, ktorý je financovaný zo štátneho rozpočtu.

Uskutočnením projektov pre podporu vytvárania pracovných miest a financovaných z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu bolo doteraz vytvorených viacej ako 12,5 tisíc pracovných miest pre mladých ľudí.

2014: 9 416 absolventov škôl bolo evidovaných na vykonanie praxe, ktorým bola určená suma 4 426 803,9 euro. Stáže sa zúčastnilo 6 874 absolventov a na trhu práce sa umiestnilo 2 912 absolventov, čo predstavuje 42% úspešnosť a oproti roku 2013, je úspešnosť o 6,86% vyššia.⁸⁷

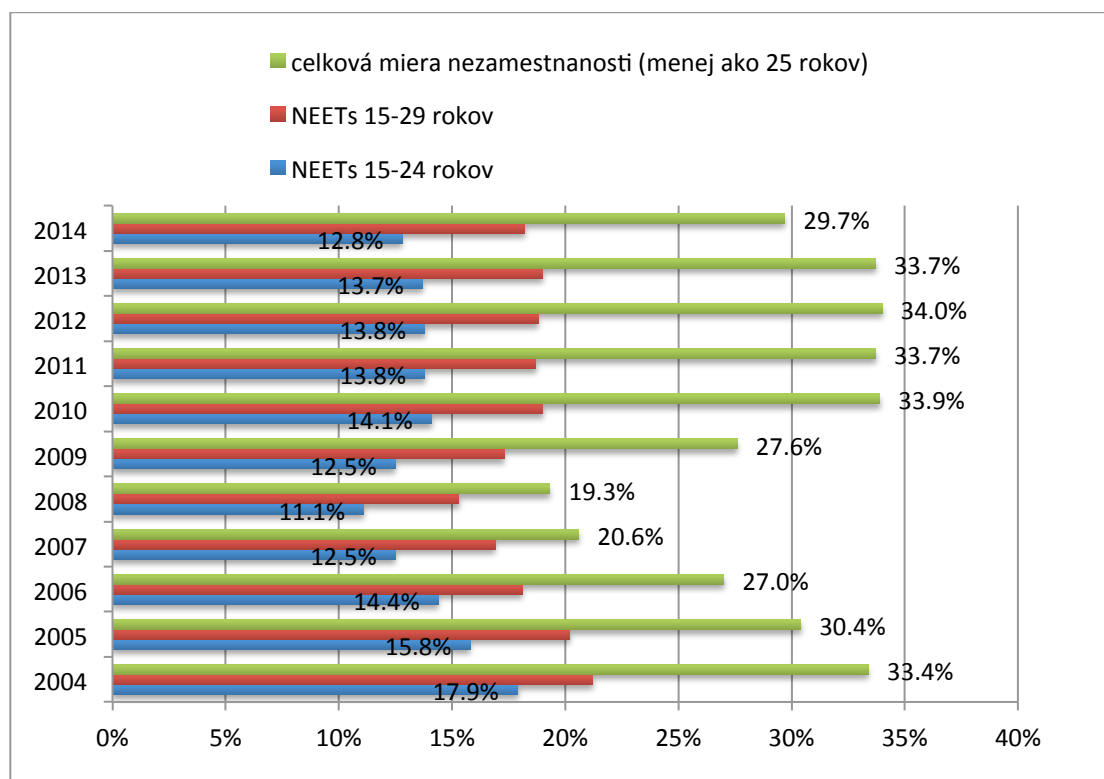
Od začatia realizácie projektov Záruky pre mladých ľudí bolo v SR podporené vytvorenie 11 602 pracovných miest pre mladých ľudí (k 15. 1. 2015).⁸⁸

Keďže sa Záruka v podmienkach SR venuje iba ľuďom zo skupiny NEETs, zostavili sme na základe údajov z Eurostatu graf č.4, ktorý predstavuje ročný vývoj nezamestnanosti NEETs vo veku 15 – 24 a 15 – 29 rokov. Pre porovnanie sme do grafu dosadili aj údaje celkovej nezamestnanosti mladých ľudí do 25 rokov. Ako možno vidieť, celkové miery nezamestnanosti osôb do 25 rokov dosahujú takmer dvojnásobné hodnoty ako NEETs vo veku 15 – 24 rokov.

⁸⁷ MPSVR SR. 2015. *Výsledky implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike*. [online]. 2015. [cit. 2015. 23. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.employment.gov.sk/files/slovensky/praca-zamestnanost/podpora-zamestnanosti/vysledky-implementacie.pdf>>

⁸⁸ ÚRAD VLÁDY SR. *Národný plán implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike*. [online]. [cit. 2015. 22. 08.]. Dostupné na internete: <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-173360?prefixFile=m_>

Graf č. 4: Porovnanie miery nezamestnanosti skupín NEETs (15 – 24 rokov), NEETs (15 – 29 rokov) a mladých ľudí do 25 rokov

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Eurostatu

Vývoj miery nezamestnanosti NEETs vo vekovej kategórii 15 – 24 má rovnako ako aj celkové miery nezamestnanosti danej kategórii klesajúci charakter. Najvyššie hodnoty dosahovala hodnota tohto údaju v roku 2004. Následne nezamestnanosť klesala až na hodnotu 11,1% v roku 2008. Nezamestnanosť potom zase vzrástla na 14,1% v roku 2010 a odvtedy má už len klesajúci trend. V roku 2014 bola na úrovni 12,8%.

Do tabuľky č. 4 sme rovnako ako v predchádzajúcich krajinách V4 dosadili údaje spracované na základe Eurostatu. Vyjadrujú mieru nezamestnanosti mladých ľudí do 25 rokov v štvrtročných intervaloch. Ako je už na základe číselných údajov zrejmé, Slovensko vykazuje najvyššie hodnoty tohto ukazovateľa. Najvyššia miera nezamestnanosti bola zaznamenaná na konci roku 2012, keď dosahovala až 35,3%. Následne v prvom štvrťroku 2013 to bolo 34,2%, 2014 – 31,9% a v roku 2015 26,3%. Pokles miery nezamestnanosti medzi

2012Q4 a 2014Q4 je o 8,1%. Za ostatný štvrt'rok klesla nezamestnanosť na 25,9% a na základe vývoja trendu predpokladáme klesanie aj v nasledujúcich obdobiach.

Podľa Eurostatu je nezamestnanosť za jún 2015 na úrovni 25,7%.⁸⁹

Tabuľka č. 4: Miera nezamestnanosti mladých ľudí v SR vo veku do 25 rokov v %

2012Q1	2012Q2	2012Q3	2012Q4
33,6	33,4	33,9	35,3
2013Q1	2013Q2	2013Q3	2013Q4
34,2	33,7	33,2	33,8
2014Q1	2014Q2	2014Q3	2014Q4
31,9	30,4	29,4	27,2
2015Q1	2015Q2		
26,3	25,9		

Zdroj: Eurostat

3.2 Porovnanie nezamestnanosti mladých ľudí medzi krajinami V4

Pri porovnaní jednotlivých mier nezamestnanosti mladých ľudí v krajinách Vyšehradskej štvorky sme zistili, že aj napriek klesajúcemu trendu vo všetkých krajinách, najvyššie hodnoty tohto makroekonomického ukazovateľa dosahuje Slovenská republika nasledujúca Poľskom, Maďarskom a najnižšie hodnoty vykazuje Česká republika. V grafe č. 5 sme porovnali štvrt'ročné hodnoty miery nezamestnanosti v spomínaných krajinách od roku 2012 až po súčasnosť.

Na začiatku skúmaného obdobia – 2012Q1 miera nezamestnanosti v Slovenskej republike bola na úrovni 33,6%. Medziročne táto hodnota vzrástla o 0,6% na 34,2% (2013Q1),

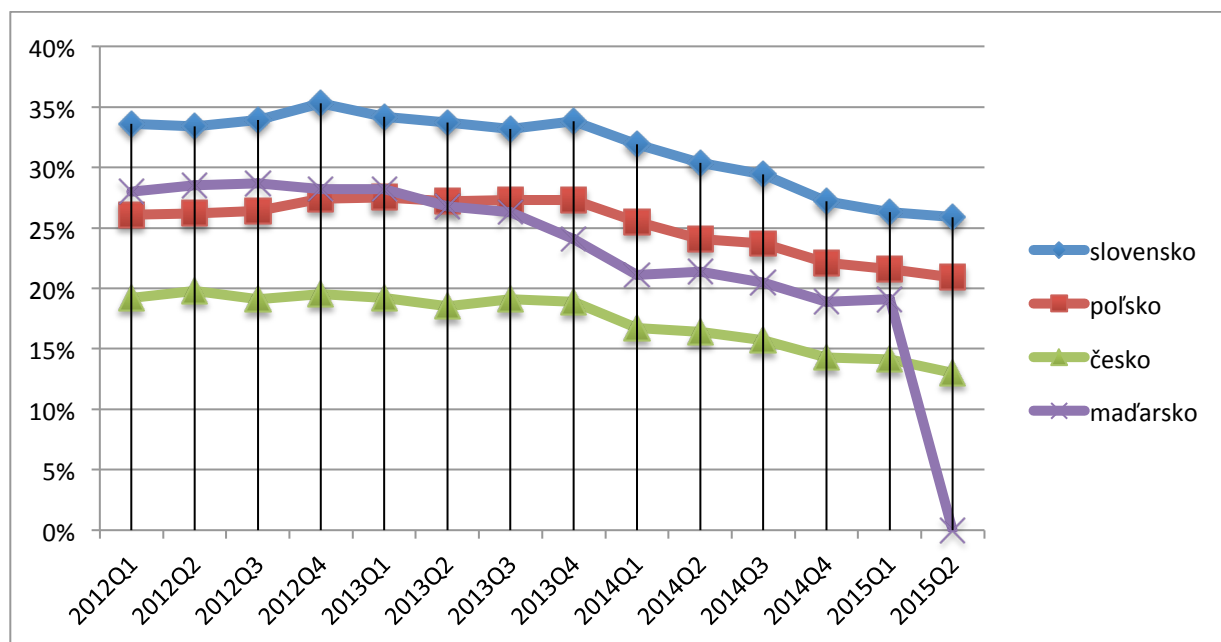
⁸⁹ EUROSTAT. 2015. *Unemployment rate by sex and age groups - monthly average, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 22. 08.]. Dostupné na internete: < <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>>

čo sú najvyššie namerané hodnoty spomedzi krajín V4. I keď sa nezamestnanosť v tom istom období v Poľsku zvýšila o 1,4%, stále je miera nezamestnanosti v tejto krajine nižšia ako na Slovensku. V ČR hodnota ukazovateľa ostala na rovnakej úrovni a v Maďarsku sa zvýšila z hodnoty 28% len mierne o 0,2%.

V roku 2013 hodnoty nezamestnanosti v jednotlivých krajinách oscilovali približne na rovnakej úrovni v Poľsku, Slovensku a ČR, no v Maďarsku sa miera nezamestnanosti medzi prvým a štvrtým kvartálom znížila o 4,1%.

Najvyšší pokles miery nezamestnanosti počas jedného roka bol zaznamenaný v SR, keď nezamestnanosť klesla o 4,7% medzi prvým a štvrtým štvrťrokom 2014. Ostatné krajiny v tomto roku zaznamenávajú tiež výraznejšie poklesy mier nezamestnanosti oproti roku 2013. V Českej republike, ktorá počas celého skúmaného obdobia vykazuje najnižšie hodnoty miery nezamestnanosti bol pokles o 2,4%, v Poľsku to bolo o 3,4% a Maďarsko vykazuje 2,2% pokles. Tento výraznejší pokles v roku 2014 možno prehľadnejšie znázorniť na grafe.

Graf č.5: Miery nezamestnanosti ľudí do 25 rokov v krajinách V4

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Eurostatu

Na základe údajov v grafe č. 5 možno konštatovať, že miera nezamestnanosti začína viditeľnejšie klesať od prelomu rokov 2013-2014 a od tohto obdobia má hodnota ukazovateľa

už len klesajúcu tendenciu. Predpokladáme, že tento pokles nastáva najmä vďaka opatreniam, ktoré Európska únia podniká na zmiernenie alarmujúcich hodnôt mier nezamestnanosti a to vytvorením programov, ako je aj Záruka pre mladých ľudí. Záruku prijali aj krajiny Vyšehradskej štvorky, avšak opatrenia v Záruke majú len odporúčací charakter a každá krajina si implementuje reformy jednotlivo, na základe individuálnych potrieb. Realizácia Záruky sa uskutočňuje na národnej alebo regionálnej úrovni, napr. v prípade Českej republiky, ktorá opatrenia realizuje iba v dvoch krajocho celej republiky.

Aj napriek tomu, že nezamestnanosť v krajinách klesá, nie je úplne isté, nakoľko Záruka ovplyvní znižovanie nezamestnanosti mladých osôb. Možno je, že pomôže pri vytváraní nových pracovných miest, ktoré sú žiaľ často len dočasného charakteru a po vypršaní lehoty ľudia o toto miesto prídu a stanú sa znova nezamestnanými.

4 Diskusia

Vysoká nezamestnanosť u mladých ľudí má vážne dopady na ekonomiku, trh práce, na spoločnosť a jednotlivé skupiny ľudí či jednotlivcov. Mladí ľudia potrebujú špeciálnu podporu, pretože neexistujú také opatrenia, ktoré by boli vhodné pre všetkých. Investovanie do Záruky pre mladých ľudí je preto vhodná investícia, pretože neinvestovanie do znižovania nezamestnanosti by prinieslo ešte vyššie dodatočné náklady. Čiže Záruka pre mladých ľudí nesie so sebou náklady, ale na strane druhej predstavuje investíciu.

Nezamestnanosť mladých ľudí je závažný problém a to hlavne preto, že sú najrizikovejšia skupina na trhu práce. Nemajú dostatočnú prax a skúsenosti, čo predstavuje pre zamestnávateľa neistotu a obtiažnosť posúdiť, či daný človek bude vhodný a prínosný pre pracovné miesto, o ktoré sa uchádza. Preto každá krajina vyžaduje určité opatrenia a odporúčania na riešenie tohto problému. Tieto opatrenia a odporúčania môžu byť predstavené na úrovni EÚ, ale každá krajina si ich musí modifikovať a prispôbiť podľa svojich vlastných podmienok a ekonomickej situácie.

Všeobecne platí, že čím je vyššia nezamestnanosť v krajinách, tým je aj nezamestnanosť mladých ľudí výraznejšia.

Tento rok bol schválený plán pre navýšenie fondu Iniciatívy zamestnanosti mládeže o 1 milión euro. Navýšenie je súčasť tohto projektu na obdobie 2014 – 2020.

Finančné prostriedky z fondov Iniciatívy sú sprístupnené členským krajinám, ktoré si implementujú opatrenia z odporúčaní Záruky pre mladých ľudí. Európsky parlament ponúkol navýšenie fondov, no teraz je to už len na jednotlivých krajinách, ako sa s tým vysporiadajú. Krajiny majú k dispozícii prostriedky na poskytovanie možností pre mladých ľudí. Avšak peniaze nemôžu vytvoriť pracovné miesta, tie musia byť vytvorené na základe potrieb daného hospodárstva.⁹⁰

Podľa názoru viacerých odborníkov sa zdá, že 4 mesiace na pomoc nezamestnaným mladým ľuďom, ktorí sú registrovaní ako uchádzači o zamestnanie, môže byť málo. Nikde

⁹⁰ LEVY-ABEGNOLI, J. 2015. Youth employment initiative granted €1bn funding for 2015. In *The parliament magazine*. [online]. 2015. [cit. 2015. 17. 07.]. Dostupné na internete: <<https://www.theparliamentmagazine.eu/articles/news/youth-employment-initiative-granted-€1bn-funding-2015>>

nie je uvedené, ako chcú jednotlivé krajiny zahrnúť do tohto programu na pomoc všetkých mladých ľudí a hlavne tých, ktorí nie sú registrovaní a nespĺňajú požiadavky.

Projekty Európskej únie zamerané na zníženie nezamestnanosti zahŕňajú opatrenia, ktoré majú za cieľovú skupinu mladých ľudí. Tieto opatrenia sú rôzne a každá krajina si ich modifikuje podľa špecifik vlastného trhu práce. Opatrenia majú uľahčiť prechod zo stavu nezamestnanosti do práce, taktiež majú podporovať tvorbu nových pracovných miest, predchádzať predčasnému ukončeniu školskej dochádzky. Z nášho pohľadu sa Záruka pre mladých ľudí javí ako účinné riešenie na zvyšovanie zamestnanosti či vzdelanosti mladých ľudí, no výsledky implementácie v jednotlivých krajinách budú badateľnejšie neskôr, no aj napriek tomu možno povedať, že či už je to realizáciou opatrení Záruky alebo iných opatrení, nezamestnanosti v krajinách V4 majú klesajúcu tendenciu a v budúcnosti očakávame ešte vyšší pokles tohto makroekonomického ukazovateľa. A preto sa Záruka pre mladých ľudí javí ako vhodná investícia do budúcnosti.

Záver

Hlavným cieľom záverečnej práce bola analýza vývoja trhov práce v krajinách V4, pričom bol akcent kladený na mladých ľudí. Zamerali sme sa na vývoj nezamestnanosti mládeže do 25 rokov a aké kroky k tomu podniká Európska únia a zároveň samotné krajiny V4.

V teoretickej časti práce sme charakterizovali vývoj pracovného trhu v krajinách V4 a predpoklady pre fungovanie Záruky pre mladých ľudí, ktorá bola vytvorená Komisiou na účel zavedenia opatrení pre zníženie nezamestnanosti v členských krajinách. Avšak pokým členské štáty majú zodpovednosť za zamestnanosť a vzdelávanie, Európska únia má iba podpornú a stimulujúcu úlohu.

V praktickej časti sme spracovali štatistické údaje o nezamestnanosti mladých ľudí a zamerali sme sa na jej vývoj. V jednotlivých krajinách sme na základe implementačných plánov Záruky mládeže opísali jej realizáciu, zdroje financovania a výsledky. Na základe komunikácie s osobami, ktoré sú zodpovedné za riadenie realizácie Záruky pre mladých ľudí v krajinách V4, sme získali dokumenty, ktoré nám pomohli pri spracovaní výsledkov.

Poľsko podniklo azda najväčšie opatrenia na zníženie nezamestnanosti. Je zrejmé, že Záruka v prípade tejto krajiny bude úspešným projektom, čo nasvedčujú údaje, ktoré sú k dispozícii. Miera nezamestnanosti má klesajúcu tendenciu v roku 2014 klesala každým štvrťrokom priemerne o 1%. Uvedením opatrení Záruky miera nezamestnanosti v priebehu jedného roka klesla o 5,4% (z 27,3% 2013Q4 na 22,1% 2014Q4). Avšak na základe informácie z oddelenia trhu práce Ministerstva práce a spoločnej politiky v Poľsku sme sa dozvedeli, že správa, ktorá hodnotí realizáciu Záruky v roku 2014 bude pripravená a publikovaná Európskou komisiou začiatkom roku 2016.

Záruka pre mladých ľudí v Maďarsku je z dlhodobého hľadiska zameraná hlavne na mladých ľudí s dosiahnutým nízkym vzdelaním a na dlhodobo nezamestnaných. Od začatia realizácie prvej fázy Záruky v januári 2015 sa 20,7 tisíc ľudí (z 47 tisíc, ktorým bola záruka poskytnutá) rozhodlo Záruky zúčastniť a 13,8 tisíc opatrenia už aj prijalo. Aj napriek tomu, že Maďarsko spravilo iba malý pokrok v adresovaní odporúčaní môžeme konštatovať, že celková

miera nezamestnanosti klesá, aj keď v prvom štvrtroku 2015 bola hodnota o 0,2% vyššia ako v predchádzajúcom štvrtroku.

Vývoj nezamestnanosti v ČR má pozitívny charakter a miery tohto makroekonomického ukazovateľa sú najnižšie spomedzi krajín V4. Podobne ako predchádzajúce krajiny aj ČR realizuje opatrenia na zníženie nezamestnanosti a podporuje integráciu na trh práce. Najvýraznejší pokles miery nezamestnanosti je zaznamenaný medzi posledným štvrtrokom 2013 a prvým štvrtrokom 2014, kedy nezamestnanosť klesla o 2,2% a odvtedy miera nezamestnanosti každým štvrtrokom klesá. ČR implementuje opatrenia Záruky na regionálnej úrovni a to konkrétne v Severozápadnom regióne.

Nezamestnanosť v SR zas naopak vykazuje najvyššie hodnoty spomedzi V4. Najvyššiu mieru nezamestnanosti mladých dosahovalo v poslednom štvrtroku 2012 – až 35,3%. V ČR bola miera nezamestnanosti v tom istom období 19,5%. Slovensko si upravilo opatrenia odporúčané Komisiou podľa vlastných potrieb a zvýšilo vekovú hranicu pre prijímateľov opatrení na 29 rokov a zameralo sa iba na skupinu mladých ľudí NEETs.

Vo všeobecnosti teda môžeme konštatovať, že implementáciou Záruky pre mladých ľudí sa podnikajú kroky na zníženie nezamestnanosti tak ako v členských krajinách EÚ, tak aj v krajinách Vyšehradskej štvorky. Implementácia je či už na národnej alebo regionálnej úrovni. Realizácia projektu je však dlhodobý proces, no na základe prijatia a zavádzania opatrení môžeme zhodnotiť, že situácia na trhoch práce vo vyšehradskej skupine má pozitívny charakter a miery nezamestnanosti klesajú.

Zoznam bibliografických odkazov

Knihy/monografie:

ANDREJKOVIČ, M. BALÁŽOVÁ, B. BESLEROVÁ, S. 2014. Analýza faktorov vplývajúcich na fenomén nezamestnanosti mladých v krajinách V4. In *European Union Knowledge Economy Review*. ISSN 1339-2786, 2014, Vol. II., No. 1, s. 24-37.

KUCHAR, P. 2007. *Trh práce . Sociologická analýza*. Karolinum, 2007. s 11. ISBN 978-80-246-1383-3

RIEVAJOVÁ, E. A kol. 2006. *Teória a politika zamestnanosti*. 1. vyd. Bratislava : EKONÓM, 2006. 288 s. ISBN 80-225-2263-5

RIEVAJOVÁ, E. a kol. 2009. *Trh práce a politika zamestnanosti*. Monografia. Bratislava : EKONÓM, 2009. 265 s. ISBN 978-80-225-2878-8

Články v elektronických časopisoch:

HARAKALOVÁ, Ľ. 2014. Education and unemployment of young people in the V-4 countries. In *Sociálno-ekonomická revue*. 2014. [online]. Vol. 4. [cit. 2015. 05. 07]. Dostupné na internete: <<http://fsev.tnuni.sk/index.php?id=218>> ISSN 1336-3727

LAŠTÚVKOVÁ, Ľ . 2004. Aktívna politika trhu práce. In *Personálny a mzdový poradca podnikateľa*. [online]. 2004, roč . 2004, č . 15 [cit. 2012-11-20] Dostupné na internete <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/EDL/ShowArticle.ascx&ArticleId=7299>>

LEVY-ABEGNOLI, J. 2015. Youth employment initiative granted €1bn funding for 2015. In *The parliament magazine*. [online]. 2015. [cit. 2015. 17. 07.]. Dostupné na internete: <<https://www.theparliamentmagazine.eu/articles/news/youth-employment-initiative-granted-€1bn-funding-2015>>

Elektronické dokumenty:

EUROPEAN COMMISSION. *Youth Unemployment*. (European semester thematic fiche). [online]. 2015. [cit. 2015. 05. 07]. Dostupné na internete: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:GGBcJGPXdAEJ:ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/2015/youth_unemployment.pdf+&cd=1&hl=sk&ct=clnk&gl=be&client=safari>

EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country*. [online]. [cit. 2015. 05. 07.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en>>

EUROPEAN COMMISSION. 2015. *EU Youth Guarantee: Questions and Answers*. [online]. Brusel. Február 2015. [cit. 2015. 08. 08]. Dostupné na internete: <http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4102_en.htm>

EUROPEAN COMMISSION. *Mutual Learning Programme*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1047>>

EUROPEAN COMMISSION. *Thematic events*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1072&langId=en>>

EUROPEAN COMMISSION. *Peer reviews*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1070&langId=en>>

EUROPEAN COMMISSION. *Learning exchanges*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1073&langId=en>>

EUROPEAN COMMISSION. *Dissemination of good practices*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1074&langId=en>>

EUROPEAN COMMISSION. *Database of labour market practices*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1080&langId=en>>

EUROPEAN COMMISSION. *Youth Employment Initiative (YEI)*. [online]. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176&langId=en>>

EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country - Poland*. [online]. [cit. 2015. 20. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3348>>

EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country - Hungary*. [online]. [cit. 2015. 20. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3338>>

EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country – Czech Republic*. [online]. [cit. 2015. 20. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3329>>

EUROPEAN COMMISSION. *The Youth Guarantee country by country – Slovakia*. [online]. [cit. 2015. 20. 07.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3351>>

EUROPEAN COMMISSION. 2015. *Youth Guarantee country by country – Hungary*. (Country fiche) [online]. July 2015. [cit. 2015. 20. 08.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3338>>

EUROPEAN COMMISSION. 2015. *Youth Guarantee country by country – Czech Republic*. (Country fiche) [online]. July 2015. [cit. 2015. 02. 08.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1161&langId=en&intPageId=3329>>

EURÓPSKA KOMISIA. 2015. *Pracovný dokument útvarov Komisie*. [online]. Brusel : Európska komisia, 18. 03. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: < http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/cr2015_slovakia_sk.pdf>

EURÓPSKA KOMISIA. 2012. *Pracovný dokument útvarov Komisie: Sprievodný dokument. Návrh odporúčania Rady o zavedení systému záruk pre mladých*. Brusel : 2012. 49 s.

EUROSTAT. 2015. *Total unemployment rate*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: < <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>>

EUROSTAT. 2015. *Unemployment rate by sex and age groups - monthly average, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: < <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>>

EUROSTAT. 2015. *Unemployment rate by sex and age groups - monthly average, %*. [online]. 2015. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: < <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>>

GR PRE VZDELÁVANIE A KULTÚRU. 2009. *Európsky kvalifikačný rámec pre celoživotné vzdelávanie (EKR)*. [online]. Luxemburg : Európske spoločenstvá. 2009. [cit. 2015. 18. 08.]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/broch_sk.pdf> ISBN 978-92-79-08489-8

HARAKAĽOVÁ, Ľ. 2014. Education and unemployment of young people in the V-4 countries. In *Sociálno-ekonomická revue*. 2014. [online]. Vol. 4. [cit. 2015. 05. 07.]. Dostupné na internete: < <http://fsev.tnuni.sk/index.php?id=218>> ISSN 1336-3727

Informácie o NSP. [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.sustavapovolani.sk/informacie-o-nsp/o-nsp/informacie-o-nsp>>

International Labour Office. *Youth guarantees: a response to the youth employment crisis?* [online]. [cit. 2015. 09. 07.]. Dostupné na internete: < http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/documents/publication/wcms_209468.pdf >

Juncker Commission makes 1 billion euro available for the young unemployed. [online]. 2015. [cit. 2015. 08. 07.]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1036&newsId=2173&furtherNews=yes>>

MARIŠ, M. *Vzájomné porovnania krajín V4 v kontexte makroekonomického vývoja rokov 1989 – 2004*. [online]. Katedra regionalistiky a rozvoja vidieka, Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja SPU Nitra. [cit. 2015. 20. 05.]. Dostupné na internete <<http://www.slpk.sk/eldo/2012/zborniky/006-12/maris.pdf>>

Miera nezamestnanosti. [cit. 2015. 02. 06.]. Dostupné na internete: <<http://www.finance.sk/hospodarstvo/informacie/trh-prace-nezamestnanost/miera-nezamestnanosti/>>

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. 2014. *Realizační plán programu Záruky pro mládež České republiky.* [online]. Akt. apríl 2014. [cit. 2015. 02. 08.]. Dostupné na internete: <https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/zarpromla/zarpromla_realizacni_plan.pdf>

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ. 2015. *Implementation of the Youth Guarantee in Poland.* June 2015. 12. s

MINISTRY OF NATIONAL ECONOMY. 2015. *Labour market situation of young people and implementation of the Youth Guarantee in Hungary.* Budapest : August 2015.

MINISTRY OF NATIONAL ECONOMY. 2014. *Hungary's National Youth Guarantee Implementation Plan.* [online]. 15. December 2014. [cit. 2015. 18. 08.]. Dostupné na internete: <
<http://ngmszakmaiteruletek.kormany.hu/download/9/4c/c0000/Youth%20Guarantee%20Implementation%20Plan.pdf>>

MINISTRY OF LABOUR AND SOCIAL POLICY, MINISTRY OF INFRASTRUCTURE AND DEVELOPMENT. 2014. *The Youth Guarantee Implementation Plan in Poland.* Warsaw : Ministry of Labour and Social Policy, Ministry of Infrastructure and Development. 2014. 78 s.

Mládež v krajinách V4. Porovnávacia recenzia o situácii mladých ľudí v krajinách V4. [online]. [cit. 2015. 06. 07.]. Dostupné na internete: <http://www.minedu.sk/data/files/3646_mladez-v4--sj-2.pdf>

MPSVR SR. *Národný projekt Národná sústava povolání III.* [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/narodna-sustava-povolani-iii/>>

MPSVR SR. 2015. *Výsledky implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike*. [online]. 2015. [cit. 2015. 23. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.employment.gov.sk/files/slovensky/praca-zamestnanost/podpora-zamestnanosti/vysledky-implementacie.pdf>>

MPSVR SR. *Záruka pre mladých ľudí v SR*. [online]. [cit. 2015. 28. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/podpora-zamestnanosti/zaruka-mladych-ludi-sr/>>

Národná sústava kvalifikácií. [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.sustavapovolani.sk/informacie-o-nsp/projekty/narodna-sustava-kvalifikacii>>

Národná sústava povolání - Váš partner na trhu práce. [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.sustavapovolani.sk/informacie-o-nsp>>

O Vyšehradskej skupine. [online] Dostupné na internete: <<http://www.visegradgroup.eu/v4-110412-2>>

POTUŽÁKOVÁ, Z. 2012. *Trhy práce ve státech Visegrádské čtyřky a ekonomická krize*. [online]. 2012. [cit. 2015. 21. 05.]. Dostupné na internete: <<http://www.vse.cz/aop/355>>

Programme for mutual learning in employment. [online]. 2011. [cit. 2015. 12. 07.]. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=URISERV:c11327>>

Rozvoj národných kvalifikačných rámcov v Európe. [online]. 2010. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <http://web.saaic.sk/naforfil/modules/dokumenty/eBook_Rozvoj_NKR_v_EU.pdf>

SPIŠÁKOVÁ, E. PÉTROVÁ, R. 2011. *Vplyv hospodárskej krízy na vybrané makroekonomické ukazovatele v krajinách V4*. [online]. Košice : Technická univerzita v Košiciach. 2011. [cit. 2015. 21. 06.]. Dostupné na internete: <<http://www.sjf.tuke.sk/transferinovacii/pages/archiv/transfer/21-2011/pdf/240-248.pdf>>

TVORBA NÁRODNEJ SÚSTAVY KVALIFIKÁCIÍ. 2015. Základné informácie, Národný projekt Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií. [online]. 2015. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://www.tvorbansk.sk/?q=node/195>>

ÚRAD VLÁDY SR. *Národný plán implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike*. [online]. [cit. 2015. 22. 08.]. Dostupné na internete:

<http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-173360?prefixFile=m_>

Základné informácie o projekte Národná sústava povolani III. [online]. [cit. 2015. 25. 08.]. Dostupné na internete: <<http://sustavapovolani.sk/novinky/zakladne-informacie-o-projekte-narodna-sustava-povolani-iii>>

Záruka pre mladých ľudí. [online]. [cit. 2015. 05. 07]. Dostupné na internete: <<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=sk>>